

ERSTE BANK A.D., PODGORICA

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBAR 2016. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2016. godine	2
Izveštaj o ukupnom ostalom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2016. godine	3
Bilans stanja na dan 31. decembra 2016. godine	4
Izveštaj o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2016. godine	5
Izveštaj o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2016. godine	6
Napomene uz finansijske izvještaje	7 – 60

Building a better
working world

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Serdara Jola Piletića
PC Palada (II sprat) lokal 2A
81000 Podgorica, Crna Gora

Tel: +382 20 238 477
Fax: +382 20 238 476
ey.com

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA AKCIONARIMA ERSTE BANKE A.D., PODGORICA

Izveštaj na finansijske izvještaje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Erste banke A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2016. godine, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omogućе pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Standardima Revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procjene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocjena rizika da li finansijski izvještaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare ili greške. Vršeci procjenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja pravnog lica, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu opravdanosti primjene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2016. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Podgorica, 06. mart 2017. godine

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Podgorica, Crna Gora

Stephen Fish
Partner

Danijela Jović
Danijela Jović
Ovlašćeni revizor

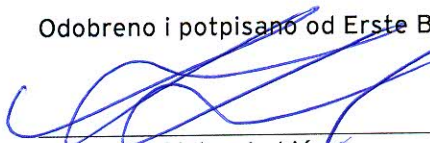
BILANS USPJEHA OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2016. GODINE

u 000 EUR	Napomena	2016.	2015.
Prihodi od kamata i slični prihodi		23,350	24,717
Rashodi od kamata i slični rashodi		(4,010)	(5,078)
NETO PRIHODI OD KAMATA	5	19,340	19,639
Prihodi od dividendi		4	2
Troškovi obezvrjeđenja	6	(1,719)	(2,686)
Troškovi rezervisanja	7	(62)	(534)
Prihodi od naknada i provizija		5,318	4,916
Rashodi naknada i provizija		(2,758)	(2,627)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	8	2,560	2,289
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu		383	395
Neto dobiti od investicionih HOV		452	293
Neto gubici od kursnih razlika		(65)	(66)
Troškovi zaposlenih	9	(7,452)	(7,627)
Opšti i administrativni troškovi	10	(4,568)	(4,464)
Troškovi amortizacije	11	(1,081)	(1,232)
Ostali rashodi		(126)	(182)
Ostali prihodi	12	1,015	1,350
OPERATIVNI PROFIT		8,681	7,177
Porez na dobit	13	(745)	(645)
NETO PROFIT		7,936	6,532
Zarada po akciji / u EUR	33	1,486	1,223

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 28. februar 2017. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Aleksandra Radić
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

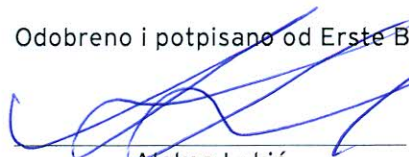
IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA
2016. GODINE

u 000 EUR	Napomena	2016.	2015.
Neto profit		<u>7,936</u>	<u>6,532</u>
Ukupni ostali rezultat			
Nerealizovani neto dobitak / (gubitak) po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, prije oporezivanja		145	(797)
Aktuarski dobitci od dugoročnih naknada zaposlenima		(2)	(5)
Porez na prihod po osnovu stavki ukupnog ostalog rezultat		(13)	73
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu		<u>130</u>	<u>(729)</u>
UKUPAN OSTALI REZULTAT		<u>8,066</u>	<u>5,803</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 28. februar 2017. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Aleksandra Radić
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2016. GODINE

u 000 EUR	Napomena	31.12.2016.	31.12.2015.
AKTIVA			
Novčana sred. i rač. depozita kod central. banaka	14	73,171	48,361
Kredit i potraživanja od banaka	15	18,003	11,605
Kredit i potraživanja od klijenata	16	251,743	235,842
Investicione HoV raspoložive za prodaju	17	26,043	14,824
Investicione HoV koje se drže do dospeljeća	18	68,232	51,264
Investicione nekretnine/nepokretnosti		250	257
Nekretnine, postrojenja i oprema	19	8,920	3,400
Nematerijalna sredstva	20	1,728	1,693
Ostala finansijska potraživanja		459	605
Ostala poslovna potraživanja	21	1,926	1,388
UKUPNA AKTIVA		450,475	369,239
OBAVEZE I KAPITAL			
Obaveze			
Depoziti banaka		326	415
Depoziti klijenata	22	327,925	273,916
Pozajmljena sredstva od banaka	23	38,857	9,700
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	23	15,049	11,963
Izdane dužničke hartije od vrijednosti	24	-	15,029
Rezerve	25	2,164	2,242
Tekuće poreske obaveze		786	691
Odložene poreske obaveze	13	175	162
Ostale obaveze	26	5,177	3,171
UKUPNE OBAVEZE		390,459	317,289
Kapital			
Akcijski kapital	27	5,339	5,339
Emisione premije		1,571	1,571
Nerasporedjena dobit		42,325	35,793
Dobit tekuće godine		7,936	6,532
Ostale rezerve		2,845	2,715
UKUPAN KAPITAL		60,016	51,950
UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL		450,475	369,239

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

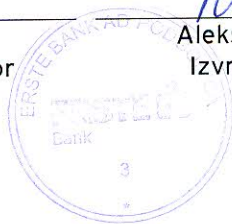
Podgorica, 28. februar 2017. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Aleksandra Radić
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2016. GODINE

	<u>2016.</u>	<u>2015.</u>
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	22,371	23,361
Odlivi po osnovu kamata i sličnih rashoda	(4,010)	(5,078)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	5,046	4,652
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(2,766)	(2,618)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova dobavljača	(12,070)	(12,340)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive	(25,980)	(1,410)
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	54,465	1,386
Plaćeni porezi	(650)	(583)
Ostale obaveze	391	(1,186)
Neto prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	36,797	6,184
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:		
Kupovina nekretnina i opreme	(6,176)	(439)
Kupovina nematerijalne imovine	(468)	(279)
Kupovina državnih zapisa	(27,170)	(18,223)
Neto odlivi iz aktivnosti investiranja	(33,814)	(18,941)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:		
Smanjenje pozajmljenih sredstava	16,907	(15,035)
Neto prilivi / (odlivi) iz aktivnosti finansiranja	16,907	(15,035)
Efekti kursnih razlika	317	327
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	20,207	(27,465)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	43,880	71,345
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 32)	64,087	43,880

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 28. februar 2017. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

 Aleksa Lukić Glavni izvršni direktor	 Aleksandra Radić Izvršni direktor	 Kristina Bukilić Direktor Sektora finansija i računovodstva
--	---	---

ERSTE BANK A.D., PODGORICA

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2016. GODINE

u 000 EUR	Akcijski kapital	Emisione premije	Neraspoređena dobit	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2015. godine	5,339	1,571	35,442	3,444	45,796
Korekcija početnog stanja (napomena 2.6)	-	-	351	-	351
Efekte svodjenja na fer vrijednost HoV raspoloživih za prodaju	-	-	-	(729)	(729)
Dobit tekuće godine	-	-	6,532	-	6,532
Stanje, 31. decembra 2015. godine	5,339	1,571	42,325	2,715	51,950
Efekte svodjenja na fer vrijednost HoV raspoloživih za prodaju	-	-	-	130	130
Dobit tekuće godine	-	-	7,936	-	7,936
Stanje, 31. decembra 2016. godine	5,339	1,571	50,261	2,845	60,016

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 28. februar 2017. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Erste Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na doma ćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Sjedište Banke je u Podgorici, Studentska bb, Podgorica.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i sedamnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom, Rožajima, Cetinju, Kolašinu i Tivtu.

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Vienna, Austria.

Na dan 31. decembra 2016. godine Banka ima 272 zaposlenih radnika (31. decembra 2015. godine: 266 zaposlena radnika).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1 Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list RCG”, br. 052/16 od 09.08.2016), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS”) u Crnoj Gori („Sl. list CG”, br. 69/2002) i u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore relevantnom za finansijsko izvještavanje banaka.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Posljednji zvanični prevod je objavljen 31. decembra 2009. godine i obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Finansijski izvještaji prikazani su u formatu propisanom u Odluci o kontnom okviru za banke, mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije koji je usvojen od strane Centralne Banke Crne Gore 23. oktobra 2012. godine. Shodno tome, sve banke i mikrokreditne finansijske institucije su u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje u skladu sa navedenom Odlukom od 1. januara 2013. godine. Pored toga, Odlukom Savjeta Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13) utvrđen je sadržaj finansijskih izvještaja banaka, kao i rokovi i način sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja Centralnoj banci Crne Gore.

Pored prezentacije finansijskih izvještaja, prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2016. godine.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

2.2 Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji prezentovani su u eurima (EUR), koji predstavljaju zvaničnu valutu u Crnoj Gori i izvještajnu valutu Banke. Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.3 Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sa stavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su navedene u napomeni 4.

2.4 Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5 Kontinuitet poslovanja

Menadžment Banke je izvršio procjenu mogućnosti Banke da nastavi poslovanje i zadovoljen je uslov da Banka ima resurse da nastavi poslovanje u doglednoj budućnosti. Nadalje, menadžment nije svjestan bilo koje materijalne neizvjesnosti koja može uzrokovati sumnju Bančine mogućnosti kontinuiteta poslovanja. Dakle, finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu kontinuiteta poslovanja.

2.6 Korekcija početnog stanja

Korekcija početnog stanja neraspoređene dobiti na dan 1. januar 2015. godine, u iznosu EUR 351 hiljada, odnosila se na efekte ukidanja rezervi za operativni rizik, koji je Banka priznala 2009. godine u skladu sa Odlukom Centralne Banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službeni list CG“, br. 24/2009) koja je stavljena van snage 2013. godine.

Shodno tome, na osnovu Odluke rukovodstva od 30. decembra 2015. godine, Banka je korigovala početno stanje neraspoređene dobiti na dan 1. januar 2015. godine u iznosu EUR 351 hiljada, što je u prethodnom izvještajnom periodu prezentovano u okviru pozicije Rezerve za operativni rizik u iznosu od EUR 182 hiljade odnosno Ostale obaveze u iznosu EUR 169 hiljada.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS

Usvojene računovodstvene politike jednake su onima iz prošle finansijske godine, osim standarda i tumačenja koji su stupili na snagu od 1. januara 2016. godine. Samo novi standardi i tumačenja koji su relevantni za poslovanje Banke su prikazani u nastavku:

3.1.1 Standardi i tumačenja koji su na snazi

Sljedeći standardi i njihova tumačenja su obavezni od 1. januara 2016. godine:

MRS 1: Prezentacija finansijskih izvještaja (izmjena)

Izmjene i dopune MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja ohrabruju subjekte u primjeni profesionalne procjene u odlučivanju koje informacije će objelodaniti i kako da ih strukturiraju u svojim finansijskim izvještajima. Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje periode od 1. januara 2016. godine. Užim fokusom izmjena i dopuna se više pojašnjava MRS 1 nego što se mijenjaju postojeći zahtjevi. Izmjene i dopune se odnose na materijalnost, redosled napomena uz finansijske izvještaje, zbirove i njihovo raščlanjavanje, računovodstvene politike i prezentaciju stavki ostalog ukupnog rezultata (OCI) koji proizilazi iz ulaganja po metodi učešća. Izmjene nemaju uticaj na finansijske izvještaje Banke.

MSFI 10, MSFI 12 i MRS 28: Investicioni entiteti: primjena izuzeća od konsolidacije (izmjene):

Izmjene i dopune se odnose na pitanja koja proizlaze iz prakse u primjeni izuzeća konsolidacije. Izmjene i dopune su na snazi za godišnje periode koji na dan ili nakon 1. januara 2016. godine. Izmjene i dopune pojašnjavaju da se izuzeće od prikaza konsolidovanih finansijskih izvještaja odnosi na investiciono društvo kada je ono zavisno društvo matičnog društva, te kada investiciono društvo mjeri ulaganje svih svojih zavisnih društava po fer vrijednosti. Dodatno, izmjene pojašnjavaju da se konsoliduje samo zavisno društvo koje nije investiciono društvo i pruža usluge podrške investicionom društvu. Sva ostala zavisna društva se vrednuju po fer vrijednosti. Konačno, izmjene i dopune MRS-a 28 Ulaganja u zavisna društva ili zajedničke poduhvate dopuštaju investitoru, prilikom primjene metode učešća, da zadrži mjerenje po fer vrijednosti koje primjenjuje zavisno društvo investicionog društva ili zajednički poduhvat na svoja učešća u zavisnim društvima.

Primjena ovih izmjena nema materijalan uticaj na finansijske izvještaje Banke, budući da Banka nije investicioni entitet i nema u vlasništvu holding kompanije, subsidijare, pridružene subjekte ili zajedničke poduhvate koji ispunjavaju kriterijume investicionog entiteta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS (nastavak)

3.1.1 Standardi i tumačenja koji su na snazi (nastavak)

MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema, MRS 38 Nematerijalna ulaganja (izmjena): Pojašnjenje prihvatljivih metoda obračuna amortizacije

Izmjena stupa na snagu za periode koji počinju 1. januara 2016. godine. Izmjena daje dodatne smjernice o tome kako treba da se obračunava amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja. Izmjena pojašnjava principe MRS 16 i MRS 38 prema kojima prihodi odražavaju ekonomske koristi koje se generišu poslovanjem (čiji je imovina dio), a ne ekonomske koristi koji se uživaju korišćenjem imovine. Kao rezultat, odnos generisanih prihoda i ukupnih očekivanih prihoda koji će se generisati ne može se koristiti pri amortizaciji nekretnina, postrojenja i opreme te se može koristiti samo u vrlo ograničenim okolnostima pri amortizaciji nematerijalnih ulaganja. Izmjene nemaju uticaj na finansijske izvještaje Banke.

Izmjene i dopune MSFI 11: Ulaganje u zajedničke aranžmane (izmjena):

Ove izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju 1. januara 2016. godine ili nakon toga. MSFI 11 se odnosi na računovodstveni tretman učešća u zajedničkim poduhvatima i zajedničkim operacijama. Izmjene daju nove smjernice o tome kako računovodstveno tretirati sticanje učešća u zajedničkoj operaciji koja čini poslovanje u skladu sa MSFI, i utvrđuje adekvatan računovodstveni tretman takvih sticanja. Izmjene nemaju uticaj na finansijske izvještaje Banke.

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao *Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2010 – 2014*, koji je skup dopuna MSFI. Dopune su primjenjive za godišnji period počev od ili nakon 1. januara 2016. godine. Nijedna od ovih dopuna nema uticaja na finansijske izvještaje Društva:

MSFI 5 Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja:

Promjena pojašnjava da promjena jednog metoda raspolaganja drugima (putem prodaje ili distribucije vlasnicima) ne treba da se smatra novim planom otuđenja, već nastavkom originalnog plana. Stoga, ne postoji prekid u primjeni zahtjeva MSFI 5. Promjena takođe pojašnjava da promjena metoda otuđenja ne mijenja datum klasifikacije.

MSFI 7 Finansijski Instrumenti: Objelodanjivanja:

Promjena pojašnjava da ugovor o servisiranju koji uključuje naknadu može predstavljati nastavak učešća u finansijskom sredstvu. Takođe, promjena pojašnjava da MSFI 7 objelodanjivanja koja se odnose na prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza nisu obavezna u sažetom periodičnom finansijskom izvještaju.

MRS 19 Primanja zaposlenih:

Promjena pojašnjava da se dubina tržišta visokokvalitetnih korporativnih obveznica određuje na osnovu valute u kojoj su obaveze denominirane, prije nego na osnovu zemlje u kojoj su obaveze locirane. Kada ne postoji duboko tržište za visokokvalitetne korporativne obveznice u toj valuti, moraju se koristiti državne obveznice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS (nastavak)

3.1.1 Standardi i tumačenja koji su na snazi (nastavak)

MRS 34 Periodično finansijsko izvještavanje:

Promjena pojašnjava da zahtijevana periodična objelodanjivanja moraju biti ili u periodična finansijskim izvještajima ili inkorporirana povezivanjem između periodičnih finansijskih izvještaja i gdje god su uključena u okviru širih periodičnih finansijskih izvještaja (npr., u komentaru rukovodstva ili izvještaju o rizicima). Odbor specificira da ostale informacije u okviru periodičnih finansijskih izvještaja moraju biti dostupne korisnicima pod istim uslovima kao periodični finansijski izvještaji i u isto vrijeme. Ukoliko korisnici nemaju pristup ostalim informacijama na ovaj način, onda periodični finansijski izvještaj nije kompletan.

3.2 Standardi i tumačenja koja nisu na snazi

Dolje prikazani standardi i tumačenja je izdao IASB, ali nisu još stupili na snagu:

MSFI 9: Finansijski instrumenti (IASB datum stupanja na snagu: 1. januar 2018. godine)

MSFI 9 je izdat u julu 2015. godine i primjenjuju se za godišnja razdoblja počevši od 1. januara 2018. godine, pa na dalje. MSFI se osvrće na tri glavna dijela računovodstva finansijskih instrumenata: klasifikacija i mjerenje, umanjnje vrijednosti i računovodstvo zaštite.

MSFI 9 uvodi dva kriterijuma klasifikacije za finansijsku imovinu: 1) poslovni model subjekta za upravljanje finansijskom imovinom i 2) ugovorne karakteristike novčanih priliva/odliva finansijske imovine. Kao rezultat, finansijska imovina se mjeri po trošku amortizacije samo ako su oba kriterijuma prikazana u nastavku zadovoljena: a) rast novčanih tokova zbog obaveza po finansijskoj imovini na određene datume odnosi se na plaćanje glavnice i kamata na preostalu glavnici i b) imovina se drži unutar poslovnog modela čiji je cilj držati imovinu kako bi naplaćivao ugovorom definisane novčane tokove. Mjerenje fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat primjenjiv je na finansijsku imovinu koja zadovoljava uslove pod a) ali poslovni model koji se na njih primjenjuje je usmjeren i na držanje imovine i na naplaćivanje ugovorom definisanih novčanih tokova.

Sva druga finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti s promjenama prikazanim u bilansu uspjeha. Kod investiranja u vlasničke instrumente koji se ne drže radi trgovanja, subjekat može neopozivo izabrati početno ih priznati i mjeriti po fer vrijednosti s promjenama prikazanim u ostalom sveobuhvatnom rezultatu.

MSFI 9 ne mijenja principe klasifikacije i mjerenja finansijskih obaveza u poređenju sa MRS-om 39. Jedina promjena je vezana za finansijske obaveze vrednovane po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (opcija fer vrijednosti). Promjene fer vrijednosti takvih obaveza, zavisno o kreditnom riziku, će se prikazati u ostalom sveobuhvatnom rezultatu.

Standard donosi jednoobrazni model umanjnje vrijednosti koji se primjenjuje i na finansijsku imovinu i vanbilansnu izloženost kreditnom riziku (kreditne obaveze i finansijske garancije). Kod početnog priznavanja finansijskih instrumenata priznaju se rezervisanja za gubitak zbog kreditnog rizika do 12 mjeseci očekivanog gubitka. Ukupni očekivani gubitak će se priznati za sve instrumente čiji se kreditni rizik povećao nakon početnog priznavanja. Takođe, standard donosi nova pravila za prikazivanje gubitaka proizašlih iz promjena ugovornih uslova finansijske imovine.

Tokom 2016. godine, Erste Grupa je nastavila sa razvojem glavnih poslovnih koncepata i dokumentacijom poslovnih zahtjeva evidentirajući promjene u politikama, procedurama, procesima i sistemima, procjenjujući kao neophodno u pripremi za prelaz na MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine. Kao dio ovog nastojanja, učestale studije finansijskih učinaka (posebno s obzirom na klasifikaciju/mjerenje i umanjnje vrijednosti finansijske imovine) su započele u cijeloj Erste Grupi i planiraju se nastaviti tokom 2017. godine zajedno sa postepenim prelaskom sa idejne faze na fazu implementacije dokumentovanih poslovnih zahtjeva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2 Standardi i tumačenja koja nisu na snazi (nastavak)

MSFI 9: Finansijski instrumenti (IASB datum stupanja na snagu: 1. januar 2018. godine) (nastavak)

Na osnovu navedenog, Banka ne očekuje da će ovaj standard imati značajan uticaj na Bilans stanja i metode mjerenja finansijskih instrumenata. Na području klasifikacije i mjerenja, Banka nije utvrdila značajan rizik da bi dio svog kreditnog portfelja morala da mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, s obzirom na ugovorne karakteristika novčanog toka (SPPI test). Uticaj na umanjenje vrijednosti će se analizirati. Takođe, Banka očekuje da će se struktura finansijskih izvještaja (glavne komponente i napomene) morati prilagoditi, posebno u svjetlu novih zahtjeva za izvještavanjem i objelodanjivanjem u skladu sa MSFI 7, koje prouzrokuje MSFI 9. Prilagodjavanja će takodje uzeti u obzir zahtjeve regulatora Centralne Banke Crne Gore.

MSFI 15 Prihodi po ugovorima sa kupcima (IASB datum stupanja na snagu: 1. januara 2018. godine)

Standard je primjenjiv počev od ili posle 1. januara 2018. godine. MSFI 15 uspostavlja model od pet koraka koji će se primjenjivati na prihode iz ugovora sa kupcima (uz ograničen broj izuzetaka), nezavisno od vrste prihoda ili industrije. Zahtjevi standarda će se takođe primjenjivati na priznavanje i odmjjeravanje dobitaka i gubitaka od prodaje neke nefinansijske imovine, koja nije posljedica uobičajenih aktivnosti Društva (npr. prodaja stalne materijalne ili nematerijalne imovine). Standard zahtijeva detaljna objelodanjivanja, uključujući razvrstavanje ukupnih prihoda, informacije o činidbenim obavezama iz ugovora, promjene u stanju imovine i obaveza po osnovu ugovora između perioda, kao i ključne procjene. Banka ne očekuje značajan uticaj primjene MSFI 15.

MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima (Izmjena)

Izmjene i dopune standarda će se primjenjivati počev od ili posle 1. januara 2018. godine, uz dozvoljenu raniju primenu. Cilj dopune je pojašenje namjere koju je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde imao pri definisanju zahtjeva MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima, posebno u dijelu koji se odnosi na računovodstveno obuhvatanje identifikovanih činidbenih obaveza, pojašnjavajući princip „pojedinačne identifikacije“, principal-agent problem (procjena da li je entitet principal ili agent), kao i primjenu kontrolnog pristupa i licenciranja, obezbjeđujući dodatne smjernice za računovodstveni tretman intelektualne svojine i autorskih prava. Dopuna takođe obezbjeđuje dodatne praktične savjete za Društva koja će primjenjivati MSFI 15 potpuno retrospektivno, ili koja će izabrati primjenu modifikovanog retrospektivnog pristupa. Dopune još uvek nisu usvojene od strane Evropske Unije. Banka ne očekuje značajan uticaj primjene MSFI 15.

• *MSFI 16 Lizing*

Standard je primjenjiv počev od ili posle 1. januara 2019. godine. MSFI 16 definiše početno priznavanje, odmjeravanje i objelodanjivanje lizinga za obje strane u ugovoru, odnosno za kupca („zajmoprimca“) i za dobavljača („zajmodavca“). Novi standard zahtijeva da zajmoprimac prizna većinu zajmova u svojim finansijskim izvještajima. Zajmodavci će imati jedan računovodstveni model za sve vrste lizinga, uz pojedine izuzetke. Računovodstvo zajmodavca ostaje suštinski nepromijenjeno. Standard još uvek nije usvojen od strane Evropske Unije. Banka ne očekuje značajan uticaj primjene MSFI 16.

Izmjene MSFI-ju 10 i MRS-u 28: : Prodaja ili učešće u imovini između investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu: 1. januar 2016. godine)

Izmjene i dopune ukazuju na poznato neslaganje između zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih preduzeća i zajedničkih poduhvata. Rezultat dopuna odnosi se na to da je gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira biznis, bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne. Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja nije ključna za obavljanje biznisa, čak i kada je ova aktiva dio zavisnog preduzeća. U decembru 2015. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primjene ovog standarda čekajući ishod istraživanja vezano za metod učešća. Dopune još uvek nisu usvojene od strane Evropske Unije. Banka ne očekuje značajan uticaj primjene MSFI 10.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2 Standardi i tumačenja koja nisu na snazi (nastavak)

MRS 12 Porez na dobit (Izmjena): Priznavanje odloženih poreskih sredstava za nerealizovane gubitke

Standard je primjenjiv počev od ili posle 1. januara 2017. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Cilj ovih izmjena i dopuna je da pojasni obračun za odložena poreska sredstva za nerealizovane gubitke, kako bi se odgovorilo na različitu primjenu MRS 12 u praksi. Konkretni problemi za koje prostoje različita rješenja u praksi se odnose na slučajeve kada se javlja privremena oporeziva razlika nakon pada fer vrijednosti, zatim na iskorišćenje sredstva po većoj od knjigovodstvene vrijednosti, na vjerovatnu buduću oporezivu dobit i na kombinovanu naspram pojednačne procjene. Dopune još uvek nisu usvojene od strane Evropske Unije. Banka ne očekuje značajan uticaj primjene MRS 12.

MRS 40: Transfer na investicione nekretnine (Izmjene)

Izmjene i dopune standarda su primjenjive za period počev od ili posle 1. januara 2018. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene standarda ukazuju kada entitet treba da uradi transfer imovine, uključujući i imovinu u pripremi ili razvoju u, ili iz investicionih nekretnina. Izmjene i dopune navode da promjena upotrebe nastaje kada imovina ispuni, ili prestane da ispunjava, definiciju investicione nekretnine i postoje dokazi promjene upotrebe iste. Promjena namjere rukovodstva u vezi sa načinom korišćenja imovine ne pruža dokaze o promjeni upotrebe iste. Izmjene još uvek nisu usvojene od strane Evropske Unije. Banka ne očekuje značajan uticaj primjene MRS 40.

3.3 Priznavanje prihoda i rashoda

3.3.1 Kamata

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha uz primjenu metode efektivne kamatne stope. Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja cijene amortizacije finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovornih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcije i svih drugih premija ili popusta.

3.3.2 Naknade i provizije

Prihodi i rashodi naknada i provizija po osnovu finansijskih usluga koje pruža i dobija Banka, a uključuju usluge platnog prometa i druge bankarske usluge.

Ostale naknade i provizije uglavnom se odnose na transakcije i naknade za usluge, koje su priznate u bilansu uspjeha, kao što su usluge koje se pružaju ili primaju.

3.3.3. Neto rezultat trgovanja

Dobici i gubici po osnovu trgovanja uključuju dobitke i gubitke od devizne razmjene, dobitke i gubitke od prilagođavanja fer vrijednosti finansijskih sredstava, usklađenje fer vrijednosti, i dobitke i gubitke od prodaje finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

3.3.4 Troškovi operativnog lizinga

Banka je u operativnom lizingu kao zakupoprimac. Plaćanja po osnovu operativnih zakupa iskazuju se u bilansu uspjeha na ravnomjernoj osnovi tokom trajanja zakupa. Podsticaji kod zakupa priznaju se kao sastavni dio ukupnog troška zakupa, kroz trajanje zakupa.

3.3.5 Porez na dobit i ostali porezi

Trošak poreza se sastoji od tekućeg i odloženog poreza. Trošak poreza se priznaje u bilansu uspjeha, osim kada se odnosi na stavke priznate direktno u kapital, koji je u tom slučaju priznat u kapitalu.

3.3.6 Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.3.7 Odloženi porez

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.4 Finansijska sredstva i obaveze

Klasifikacija

Banka klasifikuje svoju finansijsku imovinu u sljedeće kategorije: finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, ulaganja koja se drže do dospelosti, finansijska imovina raspoloživa za prodaju i kredite i potraživanja.

Banka klasifikuje svoje finansijske obaveze u sljedeće kategorije: finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i ostale finansijske obaveze.

Finansijska imovina ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha su finansijski instrumenti koji su klasifikovani kao imovina namijenjena trgovanju ili nakon početnog priznanja su određene od strane Banke po fer vrijednosti u bilansu uspjeha. Finansijska imovina ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha su one koje je banka stekla ili koje drži radi prodaje ili ponovne kupovine u kratkom roku, dio portfolia ili identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajednički upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom uzroku kratkoročnog sticanja dobiti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

Klasifikacija (nastavak)

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća su finansijska sredstva sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospijećem, za koje Banka ima pozitivnu namjeru i sposobnost da ih drži do dospjeća.

Kredit i potraživanja su nederivativna finansijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu. Oni nastaju kada Banka odobrava novac ili usluge direktno komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima. Kredit i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja od banaka i klijenata.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju je ona nederivativna finansijska imovina koja je označena kao raspoloživa za prodaju ili nije svrstana u date kredite i potraživanja, ulaganja koja se drže do dospjeća ili finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Namjerava se držati na neodređeno vrijeme, a koja može biti prodana kao odgovor na potrebe za likvidnošću ili promjenu kamatnih stopa, kurseva stranih valuta ili cijene kapitala. Vlasnička ulaganja su namijenjena da se drže na neodređeno vrijeme, a mogu biti prodana kao odgovor na potrebe za likvidnošću ili zbog promjene njihovih cijena.

Priznavanje

Finansijska imovina i obaveze vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, investicije koje se drže do dospjeća i finansijska imovina raspoloživa za prodaju, inicijalno se priznaju na dan trgovine, odnosno na dan kada Banka postaje jedna od strana definisana u ugovornim odredbama određenog instrumenta. Ovo uključuje "redovnu trgovinu": nabavka i prodaja finansijske imovine koja zahtijeva primopredaju sredstava unutar vremenskog okvira koji je generalno ustanovljen regulativama ili sporazumima na samom tržištu. Sva ostala finansijska sredstva i obaveze priznaju se na dan poravnanja, tj. na dan kada je sredstvo primljeno ili predato od strane Banke.

Inicijalno mjerenje

Finansijska imovina i obaveze inicijalno se vrednuju po fer vrijednosti, uvećanoj (osim za sredstva koja se ne vrednuju naknadno po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha) za sve transakcione troškove koji su direktno povezani sa određenom nabavkom ili prodajom.

Prestanak priznavanja

Banka prestaje da priznaje finansijsku imovinu ukoliko ugovorna prava na novčane tokove isteknu ili ukoliko su prava na ugovorene novčane tokove prenijeta prilikom transakcije u kojoj se prenose svi rizici i nagrade od vlasništva finansijskog sredstva. Svaka kamata od prenijetog finansijskog sredstva koja je kreirana i zadržana od strane Banke priznaje se kao odvojena imovina ili obaveza.

Banka vrši prestanak priznavanja finansijske obaveze ukoliko su ugovorene obaveze prekinute ili istekle.

Banka vrši otpis određenih potraživanja ukoliko smatra da ta potraživanja nisu naplativa.

Određivanje amortizovane vrijednosti

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva ili obaveze je iznos po kojem je finansijsko sredstvo ili obaveza inicijalno vrednovana, umanjeno za otplaćene glavnice, uvećano ili umanjeno za kumulativnu amortizaciju korišćenjem metoda efektivne kamatne stope za sve razlike između iznosa inicijalno priznatog i iznosa prilikom dospjeća i umanjeno za svo obezvrjeđenje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

Priznavanje (nastavak)

Određivanje fer vrijednosti

Fer vrijednosti finansijskih instrumenata su iznosi za koje sredstvo može biti razmijenjeno, a obaveza izmirena, između poznatih, zainteresovanih strana u okviru nezavisne transakcije.

Fer vrijednost određenih finansijskih instrumenata, približno je jednak a njihovim knjigovodstvenim vrijednostima. Ovo uključuje gotovinu, kao i potraživanja i obaveze za koje nije definisano dospijeće ili fiksna kamatna stopa. Za ostala potraživanja i obaveze, budući predviđeni novčani tokovi diskontovani su na svoju sadašnju vrijednost korišćenjem trenutnih kamatnih stopa.

Naknadno vrednovanje

a) Finansijska sredstva i obaveze koje se drže radi trgovanja

Finansijska sredstva i obaveze koje se drže radi trgovanja iskazana su u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene u fer vrijednosti, priznate su u "Neto prihodu od trgovanja".

b) Krediti i avansi

Kredit i avansi naknadno su vrednovani po amortizovanoj vrijednosti trošku korišćenjem metoda efektivne kamatne stope umanjeno za obezvrjeđenje. Amortizovana vrijednost je izračunata uzimanjem u obzir svih troškova izdavanja i svih diskonta ili premija prilikom poravnjanja. Gubici koji proizilaze iz obezvrjeđenja priznati su u bilansu uspjeha.

Ukoliko zakupodavac prenese sve rizike i nagrade, koje proizilaze iz vlasništva nad sredstvom, na zakupca, lizing ugovori su klasifikovani kao finansijski lizingi. Banka, kao zakupodavac, priznaje sredstva koja se drže kao predmet lizinga u bilansu stanja i prikazuje ih kao potraživanja od finansijskog lizinga u iznosu koji je jednak neto investiciji u lizing. Iznos budućih minimalnih plaćanja po osnovu lizinga i inicijalno porijeklo naknada jednaki su bruto investiciji u lizing (s obzirom da ugovori o finansijskom lizingu uključuju klauzulu o kupovini na kraju lizing perioda, ne postoji negarantovana rezidualna vrijednost). Razlika između bruto i neto investicije u lizing predstavlja nezarađeni finansijski prihod, koji je priznat kao kamatni prihod tokom trajanja lizinga po konstantnoj periodičnoj stopi prinosa na investiciju u lizing.

c) Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju naknadno se vrednuje po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici priznaju se direktno na kapitalu, kao revalorizacione rezerve. Ukoliko je investicija ustupljena, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat na kapitalu, priznaje se u bilansu uspjeha. Ukoliko Banka ima više od jedne investicije u istu hartiju od vrijednosti, iste se ustupljuju po FIFO metodi. Kamata koja je zarađena u periodu držanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju prikazana je kao kamatni prihod korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Dividende koje su zarađene u periodu držanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju, priznate su u bilansu uspjeha onda kada je pravo na plaćanje uspostavljeno. Gubici koji proizilaze iz obezvrjeđenja takve investicije priznati su u bilansu uspjeha i prestaju da se priznaju u revalorizacionim rezervama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

Priznavanje (nastavak)

Naknadno vrednovanje (nastavak)

d) *Finansijska sredstva koja se drže do dospijeća*

Finansijska sredstva koja se drže do dospijeća su nederivatna finansijska sredstva kotirana na aktivnom tržištu sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokovima dospijeća, koje Banka namjereva i ima mogućnosti da drži do dospijeća. Nakon inicijalnog vrednovanja, finansijska sredstva koja se drže do dospijeća vrednuju se naknadno po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope, umanjeno za obezvrjeđenje. Amortizovani trošak izračunava se uzimanjem u obzir sve diskonte i premije pri akviziciji i naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope. Amortizacija je uključena u kamatni prihod. Gubici koji proizilaze iz obezvrjeđenja takvih investicija priznati su u bilansu uspjeha.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze naknadno se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Identifikacija i vrijednovanje obezvrjeđenja

Na svaki datum bilansa stanja Banka procjenjuje postojanje objektivnih dokaza za obezvrjeđenje finansijskih sredstava koja se ne vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Finansijska sredstva se obezvrjeđuju ukoliko postoji objektivni dokaz nastajanja gubitka nakon inicijalnog priznavanja sredstva i ukoliko gubitak ima uticaja na buduće novčane tokove po osnovu sredstva, koji se mogu pouzdano odrediti.

Banka razmatra dokaze za obezvrjeđenje i za pojedinačna sredstva i na grupnom nivou. Sva individualno značajna finansijska sredstva individualno se procjenjuju u smislu njihovog obezvrjeđenja. Sva značajna sredstva koja se ne obezvrjeđuju pojedinačno, procjenjuju se grupno u smislu obezvrjeđenja koje se dogodilo, a koje još uvijek nije utvrđeno. Sredstva koja nisu individualno značajna obezvrjeđuju se tako što se grupišu u grupe finansijskih sredstava (vrednovana po amortizovanom trošku) na osnovu sličnih karakteristika rizika.

Objektivni dokaz da je finansijsko sredstvo (uključujući i vlasničke hartije od vrijednosti) obezvrjeđeno može predstavljati nemogućnost izmirenja obaveza ili povreda ugovora od strane zajmoprimca, restrukturiranje zajma ili avansa od strane Banke pod uslovima koje Banka drugačije ne bi razmatrala, indikacije da zajmoprimcu ili dužniku prijeti bankrot, nepostojanje aktivnog tržišta za određenu hartiju od vrijednosti ili neki drugi podatak koji se odnosi na grupu sredstava kao na primjer neželjene promjene u platežnom statusu zajmoprimca ili dužnika u grupi ili ekonomski uslovi koji su korelisani sa neizvršenjima obaveza unutar grupe.

Prilikom procjene grupnog obezvrjeđenja Banka koristi statističke modele istorijskih trendova vjerovatnoće za neizvršenjem obaveza, perioda naplate i iznosa gubitka koji se dogodio, usklađenim za procjenu menadžmenta o tome da li trenutni ekonomski i kreditni uslovi nagovještavaju da stvarni gubici teže da budu veći ili manji od predloženih na osnovu istorijskih modela. Stope nei zvršenja obaveza, stope gubitaka i očekivani period budućih naplata se redovno porede sa stvarnim ishodima u smislu utvrđivanja da su i dalje prikladni.

Gubici po osnovu obezvrjeđenja imovine koja se vodi po amortizovanom trošku, vrednuju se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova diskontovanih pomoću originalne efektivne kamatne stope koju nosi određeno sredstvo. Gubici se priznaju u bilansu uspjeha i reflektuju se na račun obezvrjeđenja suprotno od kredita i avansa. Ukoliko naknadni događaj dovede do porasta gubitka po osnovu obezvrjeđenja, ovaj gubitak se rezerviše kroz bilans uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

*Priznavanje (nastavak)**Identifikacija i vrednovanje obezvrjeđenja (nastavak)*

Gubici po osnovu obezvrjeđenja imovine koja je raspoloživa za prodaju priznaju se u se prenosom razlike između amortizovanog troška kupovine i trenutne fer vrijednosti, iz kapitala u bilans uspjeha. Ukoliko naknadni događaj dovede do smanjenja gubitka po osnovu obezvrjeđenja dužničke hartije od vrijednosti koja je raspoloživa za prodaju, gubitak po osnovu obezvrjeđenja se smanjuje kroz bilans uspjeha. Međutim, svako naknadno povećanje fer vrijednosti obezvrjeđene dužničke hartije od vrijednosti koja je raspoloživa za prodaju priznaje se direktno na kapitalu.

Reprogramirani krediti

Gdje je moguće, Banka nastoji reprogramirati kredite umjesto da preuzme kolateral. To može uključivati produženje otplate i sporazum o novim uslovima kreditiranja. Nakon što su uslovi reprogramirani, kredit se više ne smatra dospjelim. Rukovodstvo kontinuirano analizira reprogramirane kredite kako bi se osiguralo da su ispunjeni svi kriterijumi, i da buduća plaćanja budu izvjesna. Kredit je i dalje predmet pojedinačnog ili kolektivnog procjenjivanja i obezvrjeđenja, koja se računaju korišćenjem izvorne efektivne kamatne stope kredita.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti uključuju novčanice i kovanice u blagajni, sredstva na računima kod Centralne banke Crne Gore i visoko likvidne finansijsku imovinu s dospeljećem od manje od tri mjeseca, koji su podložni beznačajnim rizikom promjene u njihovoj fer vrijednosti, a koriste se u upravljanju Banke svojim kratkoročnim obavezama.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani su po amortizacionom trošku u bilansu stanja.

3.5 Nekretnine, postrojenja i oprema

Na dan 31. decembra 2016. godine nekretnine su u poslovnim knjigama iskazane po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju.

Ostala fiksna aktiva je na dan 31. decembra 2016. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost ovih sredstava. Poslovni prostor i fiksna aktiva se amortizuju primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se ova sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Opis	%
Zgrade	2.5
Kompjuterska i ostala oprema	14.29 – 25
Namještaj i ostala oprema	10 – 33.33

Održavanje i popravke terete bilans uspjeha kada su nastali. Poboljšanja nekretna, postrojenja i opreme se kapitalizuju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6 Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva se iskazuju po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Nematerijalna sredstva predstavlja softver i druga nematerijalna sredstva. Amortizacija se priznaje u bilansu uspjeha proporcionalnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka. Stope amortizacije su u rasponu od 10% do 40%.

3.7 Stečena aktiva

Banka stiče imovinu koja služi kao sredstvo obezbjeđenja od kredita. Stečena aktiva se vrednuje po nižoj od procijenjene vrijednosti i fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje

3.8 Naknade zaposlenima

U skladu sa Opštim Kolektivnim ugovorom, Banka je dužna isplatiti naknade zaposlenima prilikom penzionisanja u iznosu do pet prosječnih mjesečnih zarada u Banci. Pravo na te naknada je obično uslovljeno preostaloj dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetku minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja.

Rezervisanja za otpremnine se obračunavaju od strane nezavisnog aktuara. Obaveza priznata u bilansu stanja je sadašnja vrijednost obaveze i određuje se diskontovanjem procijenjenih budućih odliva korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinice prava. Aktuarski dobici i gubici se priznaju u periodu u kojem su nastali u ostalom ukupnom rezultatu.

3.9 Finansijske garancije

U redovnom poslovanju, Banka daje finansijske garancije, koje se sastoje od garancija, činidbenih garancija i mjenica. Finansijske garancije početno se priznaju u finansijskim iskazima po fer vrijednosti, sa primljenom naknadom. Naknadno vrednovanje obaveze Banke, po svakoj garanciji vrši se po većoj od amortizovane naknade i najbolje procjene troška potrebnog za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

Svako povećanje obaveze po osnovu finansijskih garancija se prenosi u bilans uspjeha. Primljena naknada je priznata u bilansu uspjeha po pravolinijskoj metodi, tokom čitavog vijeka trajanja garancije.

3.10 Devizni kurs

Transkacije u stranim valutama su preračunate kursovima valuta na dan transakcije. Novčana sredstva i obaveze u stranim valutama su preračunate kursovima valuta na datum finansijske pozicije. Kursne razlike nastale od transakcija su priznate u bilansu uspjeha.

Nemoneterna sredstva i obaveze denominirane u stranoj valuti su preračunate po istorijskom datumu.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2016. godine i 2015. godine bili su:

<i>u EUR</i>	<u>2016.</u>	<u>2015.</u>
USD	0.9487	0.9152
CHF	0.9312	0.9247
GBP	1.1680	1.3550

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA

Menadžment vrši procjene i pretpostavke koje utiču na prikazane iznose sredstava i obaveza tokom narednih fiskalnih godina. Procjene i prosuđivanja kontinuirano se ocjenjuju i bazirane su na istorijskom iskustvu i ostalim faktorima uključujući očekivanja o budućim događajima koja se smatraju razumnim pod određenim uslovima.

Ova objelodanjivanja dopunjuju tumačenja o upravljanju finansijskim rizicima (napomena 31)

Najznačajnija korišćenja procjena i prosuđivanja su sljedeća:

4.1. Umanjenje vrijednosti kredita

Banka vrši pregled svog kreditnog portfolia kako bi procijenila obezvrjeđenje najmanje jednom mjesečno. Prilikom određivanja da li je potrebno proknjižiti gubitak po osnovu obezvrjeđenja u bilansu uspjeha, Banka vrši procjenu da li postoji bilo koji indikator postojanja merljivog smanjenja u procijenjenim budućim novčanim tokovima koji proizilaze iz kreditnog portfolia, prije nego što smanjenje može biti identifikovano kod pojedinačnog kredita u portfoliu. Ovaj dokaz može uključiti bilo koje indikatore postojanja neželjene promjene u platežnom statusu zajmoprimca, kao i lokalne ekonomske uslove koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza.

Menadžment koristi procjene bazirane na istorijskim gubicima za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima obezvrjeđenja koji su slični onima u portfoliu prilikom planiranja svojih budućih novčanih tokova. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i tajminga budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se uklonile sve razlike između procijenjenih i stvarnih gubitaka.

4.2. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument.

4.3. Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna. Aktuarski obračun uključuje stvaranje pretpostavki o diskontnim stopama, budućem rastu zarada i promjenama u broju zaposlenih. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

4.4. Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, zgrada, postrojenja i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja, zgrada, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izveštavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

5. NETO PRIHODI OD KAMATA

U 000 EUR	2016.	2015.
Prihodi od kamata i slični prihodi		
Depoziti kod banaka	11	1
depoziti kod CBCG	11	-
depoziti kod ostalih banaka	-	1
Kreditni ključnici	19,286	22,122
privreda	4,113	5,523
stanovništvo	13,518	14,319
Javne institucije i Vlade	1,655	2,280
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	733	1,182
Finansijska sredstva koja se drže do dospelosti	3121	1,269
Ostalo	199	143
Ukupni prihodi od kamata	23,350	24,717
Rashodi od kamata i slični rashodi		
Depoziti banaka	911	928
Depoziti ključnici	3,030	3,762
privreda	1,084	880
stanovništvo	1,873	2,685
javne institucije i Vlade	73	197
Izdane hartije od vrijednosti	69	388
Ukupni trošak kamata	4,010	5,078
NETO PRIHODI OD KAMATA	<u>19,340</u>	<u>19,639</u>

6. TROŠKOVI OBEZVREĐENJA

U 000 EUR	2016.	2015.
Kreditni i potraživanja ključnicima (napomena 16)	795	1,108
Hartije od vrijednosti	354	-
Kreditni i potraživanja bankama	43	(5)
Stečena aktiva	220	1,295
Ostala aktiva i potraživanja	307	288
Ukupno	<u>1,719</u>	<u>2,686</u>

7. TROŠKOVI REZERVISANJA

U 000 EUR	2016.	2015.
Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 25)	143	121
Ostala rezervisanja (napomena 25)	(81)	413
Ukupno	<u>62</u>	<u>534</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U 000 EUR	<u>2016.</u>	<u>2015.</u>
Prihodi od naknada i provizija		
Platni promet	1,500	1,465
Naknade za odobravanje kredita	788	790
Vodjenje računa	595	577
Kartično poslovanje	994	854
Vanbilansni poslovi	553	650
Ostali prihod od naknada i provizija	888	580
Ukupan prihod od naknada i provizija	<u>5,318</u>	<u>4,916</u>
Rashodi naknada i provizija		
Platni promet	229	208
Naknade kredita	14	434
Vodjenje računa	21	33
Kartično poslovanje	669	487
Ostali rashodi naknada i provizija	241	122
Osiguranje depozita	1,584	1,343
Ukupan rashod naknada i provizija	<u>2,758</u>	<u>2,627</u>
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	<u>2,560</u>	<u>2,289</u>

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U 000 EUR	<u>2016.</u>	<u>2015.</u>
Neto zarade i naknade zarada	3,716	3,554
Doprinosi zaposlenog iz zarada	1,311	1,252
Porez i prirez na zarade	637	674
Doprinosi poslodavca na zarade	727	637
Rezervisanja za otpremnine	(120)	33
Rezervisanja za bonuse	875	753
Ostali troškovi vezani za zaposlene	327	469
Rezervisanja za godišnje odmore	(21)	255
Ukupno	<u>7,452</u>	<u>7,627</u>

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U 000 EUR	<u>2016.</u>	<u>2015.</u>
Troškovi poslovnog prostora i opreme	2,169	2,148
Troškovi poslovanja	475	482
Troškovi reklamiranja i marketinga	594	532
Troškovi profesionalnih usluga	1,299	1,293
Ostali administrativni troškovi	31	9
Ukupno	<u>4,568</u>	<u>4,464</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

11. TROŠKOVI AMROTIZACIJE

U 000 EUR	2016.	2015.
Amortizacija nekretnina, postrojanja i opreme (napomena 19)	641	629
Amortizacija investicionih nekretnina	7	4
Amortizacija nematerijalnih sredstava (napomena 20)	433	599
Ukupno	1,081	1,232

12. OSTALI PRIHODI

U 000 EUR	2016.	2015.
Ostali prihodi poslovanja	78	38
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	880	1,286
Ostali neposlovni prihodi	25	24
Dobici od prodaje nepokretnosti, postrojenja i opreme	32	2
Ukupno	1,015	1,350

13. POREZ NA DOBIT

Komponente poreza na dobit za godine završene na dan 31. decembra 2016. i 31. decembra 2015. godine su sljedeće:

U 000 EUR	2016.	2015.
Obračunati tekući porez	745	654
Obračunati odloženi porez	-	(9)
Ukupan trošak poreza	745	645

Usaglašavanje između troška poreza i iznosa dobijenog primjenom poreske stope u skladu sa crnogorskim poreskim propisima na rezultat prije oporezivanja za godine koje se završavaju na dan 31. decembra 2016. i 31. decembra 2015. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2016.	2015.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	8,681	7,177
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	781	646
Ostala usklađivanja	(36)	(1)
Poreski efekti	745	645

Odložene poreske obaveze

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Na višu knjigovodstvenu od poreske sadašnje vrijednosti nekretnina i opreme	(69)	(69)
Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrjednosti raspoloživih za prodaju	(98)	(85)
Aktuarski dobiti po osnovu otpremnina	(8)	(8)
Neto poreske obaveze	(175)	(162)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Gotovina u blagajni	15,128	12,274
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore	31,475	20,394
Depoziti kod Centralne banke Crne Gore	26,568	15,693
Stanje na dan 31. decembra	73,171	48,361

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” , br 73/15 od 23.12.2015. i 33/16 od 27.05.2016.god) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 9.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 8.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 9.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog nedjeljnog perioda, dva dana prije isteka perioda održavanja.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, a do 31. decembra. 2016. godine, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Ukoliko Banka ima izdvojenu obaveznu rezervu u obliku državnih zapisa, naknada se obračunava na iznos sredstava koji predstavlja razliku između 50% ukupnih sredstava obavezne rezerve Centralne banke i iznosa sredstava koja su izdvojena u obliku državnih zapisa, a najviše na 25% ukupnih sredstava obavezne rezerve izdvojenih na računu u zemlji i/ili na računima Centralne banke u inostranstvu i iznosa sredstava koja su izdvojena u obliku državnih zapisa. Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, NETO

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Korespondentni računi i depoziti kod inostranih banaka	17,484	11,212
Depozit za Master card poslovanje	567	396
Ukupno	18,051	11,608
Obezvjeđenje	(48)	(3)
Stanje na dan 31. decembra	18,003	11,605

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

Usklađivanje obezvrjeđenja plasmana i avansa prikazana je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Stanje 1. januar	17,995	19,421
Povećanje u godini (napomena 6)	795	1,108
Umanjenje kamatnog prihoda	(1,445)	(2,207)
Otpis /oslobadjanje	(767)	(327)
Ostalo	(2)	-
Stanje na dan 31. decembra	<u>16,576</u>	<u>17,995</u>

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Poljoprivreda, lov i ribolov	1,588	3,095
Građevinarstvo	6,671	6,407
Trgovina	34,522	35,939
Turizam	4,067	3,839
Proizvodnja	7,769	7,296
Transport	3,855	4,352
Administracija, druge javne usluge	34,353	40,202
Stanovništvo	164,891	142,995
Ostalo	10,603	9,712
Minus: obezvrjeđenje	<u>(16,576)</u>	<u>(17,995)</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>251,743</u>	<u>235,842</u>

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoroni dio	Dugoročni dio	Obezvrjeđenje	Neto iznos
Stanovništvo	2,130	1,920	160,841	(8,409)	156,482
Privreda	4,612	21,030	50,153	(7,974)	67,821
Država	-	-	27,432	(184)	27,248
Ostalo	-	4	197	(9)	192
Stanje na dan 31. decembra 2016.	<u>6,742</u>	<u>22,954</u>	<u>238,623</u>	<u>(16,576)</u>	<u>251,743</u>

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Obezvrjeđenje	Neto iznos
Stanovništvo	2,772	1,875	138,348	(9,175)	133,820
Privreda	4,461	21,021	46,341	(8,492)	63,331
Država	-	-	38,437	(298)	38,139
Ostalo	-	268	314	(30)	552
Stanje na dan 31. decembra 2015.	<u>7,233</u>	<u>23,164</u>	<u>223,440</u>	<u>(17,995)</u>	<u>235,842</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Obračunata kamata i odloženi prihod od naknada za kredite prikazana je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Obezvrjeđenje	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	230	662	(137)	755	565
Privreda	143	161	(29)	275	83
Država	-	55	-	55	10
Ostalo	-	1	-	1	
Stanje na dan 31. decembra 2016.	<u>373</u>	<u>879</u>	<u>(166)</u>	<u>1,086</u>	<u>658</u>

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Obezvrjeđenje	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	257	770	(137)	890	282
Privreda	154	167	(50)	271	105
Država	-	89	(1)	88	14
Ostalo	-	6	-	6	2
Stanje na dan 31. decembra 2015.	<u>411</u>	<u>1,032</u>	<u>(188)</u>	<u>1,255</u>	<u>403</u>

Banka upravlja izloženošću kreditnom riziku primjenjujući niz kontrolnih mjera uključujući: redovne procjene koristeći dogovoreni kreditni kriterijum i diversifikaciju rizika sektora da izbjegne koncentraciju u bilo kojem tipu biznisa ili geografske lokacije. Banka pribavlja instrumente obezbjeđenja u obliku hipoteka, garancija i ostalih kolaterala u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Na kredite odobrene fizičkim licima prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa je 8.20% godišnje (2015: 10.28%), a na kredite odobrene privrednim društvima prosječna ponderisana kamatna stopa je 5.46% godišnje (2015: 6.32%)

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 23, Banka je dala kao kolateral svoja potraživanja po osnovu kredita koji su isplaćeni iz EFSE kreditnog fonda u iznosu od EUR 530 hiljada, a koji se odnose na plaćanja svih sadašnjih i budućih potraživanja za plaćanja i sva ostala prava koja proističu iz kredita koji su dati iz fonda na osnovu Okvirnog ugovora između Banke i EFSE Luxembourg, kao i sva prava i potraživanja koja proističu iz kolaterala ili garancija koje su date bilo od dužnika bilo od nekog drugog garantora po takvom kreditu.

Potraživanja za finansijski lizing

Plasmani i avansi kupaca uključuju i potraživanja za finansijski lizing prikazana u tabeli ispod:

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Preko 5 godina	24	30
Od jedne do pet godina	23	97
Manje od jedne godine	88	168
Bruto ulaganje u finansijski lizing	<u>135</u>	<u>295</u>
Prihod budućeg perioda	<u>(15)</u>	<u>(21)</u>
Neto investicija u finansijski lizing	<u>120</u>	<u>274</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Buduća minimalna plaćanja za lizing, nezarađeni prihod budućeg perioda i neto potraživanje za lizing kao i dospelost prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	24	(3)	21
između jedne i pet godina	23	(8)	15
manje od jedne godine	88	(4)	84
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2016.	<u>135</u>	<u>(15)</u>	<u>120</u>
U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	168	(5)	163
između jedne i pet godina	97	(10)	87
manje od jedne godine	30	(6)	24
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2015.	<u>295</u>	<u>(21)</u>	<u>274</u>

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Dužnički instrumenti – Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	25,270	12,059
Dužnički instrumenti – Obveznice Ministarstva finansija Vlade Republike Srbije	-	2,052
Vlasnički instrumenti	<u>773</u>	<u>713</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>26,043</u>	<u>14,824</u>

U sljedećoj tabeli prikazani su dužnički instrumenti Euro obveznice i Obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore:

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospjeća
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	5,488	10. mart 2021.
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	15,137	15. novembar 2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	3,573	18. mart 2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	<u>1,072</u>	<u>20. maj 2019.</u>
Stanje na dan 31. decembar 2016.	<u>25,270</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU (nastavak)

U sljedećoj tabeli prikazani su dužnički instrumenti Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore i obveznice Ministarstva finansija Vlade Republike Srbije:

U 000 EUR	<u>Tekući iznos</u>	<u>Datum dospijeća</u>
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	107	8. april 2016.
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Republike Srbije	2,052	13. jun 2016.
		18. mart
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	3,397	2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	<u>8,555</u>	<u>20. maj 2019.</u>
Stanje na dan 31. decembar 2015.	<u>14,111</u>	

18. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJE SE DRŽE DO DOSPIJEĆA

U 000 EUR	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Dužnički instrumenti – Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	65,271	41,437
Državni zapisi Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	2,999	9,199
Fond rada Podgorica	329	628
Obezvrjeđenje	<u>(367)</u>	<u>-</u>
Stanje na dan 31. Decembra	<u>68,232</u>	<u>51,264</u>

U sljedećoj tabeli prikazane su hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća, tj. Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, obveznice Fonda rada Podgorice i Državni zapisi:

U 000 EUR	<u>Tekući iznos</u>	<u>Datum dospijeća</u>
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	16,597	18. mart 2020.
Državni zapisi Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	2,999	13. januar 2017.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	23,884	10. mart 2021.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	24,790	20. maj 2021.
Obveznice Fonda rada Podgorica	329	25. jul 2017.
Obezvrjeđenje	<u>(367)</u>	
Stanje na dan 31. decembar 2016.	<u>68,232</u>	

U 000 EUR	<u>Tekući iznos</u>	<u>Datum dospijeća</u>
Državni zapisi Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	500	2. mart 2016.
Državni zapisi Ministarstva Finansija Vlade Republike Srbije	4,000	13. januar 2016.
		23. februar
Državni zapisi Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	4,699	2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	25,000	20. maj 2019.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	16,437	19. mart 2020.
Obveznice Fonda rada Podgorica	<u>628</u>	<u>25. jul 2017.</u>
Stanje na dan 31. decembar 2015.	<u>51,264</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanje na nekretninama i opremi za 2016. i 2015. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U 000 EUR	Zgrade	IT oprema	Ostala sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2015.	2,130	1,699	3,352	7,181
Nabavka	-	226	225	451
Prodaja	-	(51)	(2)	(53)
Otpis	-	(44)	(56)	(100)
Stanje na dan 31. decembra 2015.	2,130	1,830	3,519	7,479
Nabavka	5,697	147	334	6,178
Prodaja	-	(12)	(81)	(93)
Otpis	-	(50)	(97)	(147)
Stanje na dan 31. decembra 2016.	7,827	1,915	3,675	13,417
Akumulirana amortizacija				
Stanje na dan 1. januara 2015.	399	1,249	1,943	3,591
Amortizacija (napomena 11)	53	176	400	629
Prodaja	-	(47)	(2)	(49)
Otpis	-	(47)	(45)	(92)
Stanje na dan 31. decembra 2015.	452	1,331	2,296	4,079
Amortizacija (napomena 11)	53	192	396	641
Prodaja	-	(2)	(81)	(83)
Otpis	-	(48)	(92)	(140)
Stanje na dan 31. decembra 2016.	505	1,473	2,519	4,497
Neto knjigovodstvena vrijednost				
31. decembra 2015. godine	1,678	499	1,223	3,400
31. decembra 2016. godine	7,322	442	1,156	8,920

Banka nema nekretnine date pod hipoteku, kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita ili drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

21. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnoj imovini prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Softver	Licence	Ostala nematerijalna sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2015.	2,943	8	1,510	4,461
Nabavka	197	8	36	241
Reklasifikacija	81	-	(81)	-
Stanje na dan 31. decembra 2015.	3,221	16	1,465	4,702
Nabavka	394	18	56	468
Stanje na dan 31. decembra 2016.	3,615	34	1,521	5,170
Akumulirana amortizacija				
Stanje na dan 1. januara 2015.	1,569	4	837	2,410
Amortizacija (napomena 11)	317	3	279	599
Stanje na dan 31. decembra 2015.	1,886	7	1,116	3,009
Amortizacija (napomena 11)	322	5	106	433
Stanje na dan 31. decembra 2016.	2,208	12	1,222	3,442
Neto knjigovodstvena vrijednost				
31. decembra 2015. godine	1,335	9	349	1,693
31. decembra 2016. Godine	1,408	22	299	1,728

22. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Unaprijed plaćeni troškovi	693	115
Stečena aktiva	3,863	3,626
Ostalo	17	75
Minus: Obezvrjeđenje	(2,647)	(2,428)
Stanje na dan 31. decembar	1,926	1,388

Stečena aktiva na dan 31. decembra 2016. godine u iznosu od EUR 3,863 hiljada (2015: EUR 3,626 hiljade) odnosi se na stečenu imovinu koja je služila kao sredstvo obezbjeđenja po kreditima klijenata koji nisu izmirivali svoje obaveze.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

23. DEPOZITI KLIJENATA

U 000 EUR	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Depoziti po viđenju		
-Stanovništvo	89,623	77,906
-Privreda	57,827	34,912
-Država	2,006	4,253
-Ostalo	4,447	1,717
-Povezana lica (Napomena 29)		289
Oročeni depoziti		
- Stanovništvo	89,890	89,984
- Privreda	77,465	58,334
- Država	4,161	3,860
- Ostalo	463	563
Obračunata kamata	<u>2,043</u>	<u>2,098</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u><u>327,925</u></u>	<u><u>273,916</u></u>

Depoziti po viđenju uključuju tekuće račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata koji mogu biti povučeni od strane klijenta.

Oročeni depoziti uključuju račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata na koje se plaća fiksna kamatna stopa u toku trajanja ugovora o oročenom depozitu.

Prosječna kamatna stopa na depozite po viđenju je 0,01% za privredu i stanovništvo. Prosječna kamatna stopa na oročene depozite je 1.56% za stanovništvo i 1.42% za privredu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

23. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Tekuće dospijeće (dospjelo do 1 godine)	1,772	2,327
Buduće dospijeće (nakon 1 godine)		
-Povezana pravna lica	38,856	8,529
-Ostale finansijske institucije	12,868	10,735
Obračunata kamata	413	89
Razgraničene naknade	(3)	(17)
Stanje na dan 31. decembra	<u>53,906</u>	<u>21,663</u>

Naziv finansijske institucije/banke	Iznos primljenog kredita	Kamatna stopa	31. decembar 2016.	31. decembar 2015.
EFSE, Luxembourg	2.500	7.25%	530	894
EIB	6.000	2.95%-3.51%	6,031	6,027
Erste Group bank AG	22.715	2.02%-2.89%	23,054	5,032
Steiermaerkische bank und Sparkasse	15.785	1.77%-2.89%	15,802	3,497
Investiciono razvojni fond Crne Gore	7.005	1.00%-3.00%	5,775	2,798
KFW	-	-	-	1,171
Ministarstvo finansija Crne Gore	2.701	0.75%-0.98%	2,714	2,244
Ukupno			<u>53,906</u>	<u>21,663</u>

Pozajmljena sredstva uključuju primljene kredite od EFSE Luxembourg u iznosu EUR 530 hiljada (2015: EUR 894 hiljada). Banka je dala kao kolateral svoja potraživanja po osnovu kredita koji su isplaćeni iz EFSE kreditnog fonda u iznosu od EUR 530 hiljada, a koji se odnose na plaćanja svih sadašnjih i budućih potraživanja za plaćanja i sva ostala prava koja proističu iz kredita koji su dati iz fonda na osnovu Okvirnog ugovora između Banke i EFSE Luxembourg, kao i sva prava i potraživanja koja proističu iz kolaterala ili garancija koje su date bilo od dužnika bilo od nekog drugog garantora po takvom kreditu.

Ne postoje druga obezbjeđenja data od strane Banke kreditorima. Za pozajmice od EFSE su u ugovorima o pozajmicama definisani finansijski kovenanti. Na dan 31. decembra 2016. godine Banka ne krši navedene kovenante.

U 000 EUR	2016 Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)	2015 Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)
Naziv finansijske institucije/banke		
EFSE	360	361
Investiciono razvojni fond Crne Gore	1,263	785
Ministarstvo finansija Crne Gore	149	-
KFW	-	1,181
Ukupno	<u>1,772</u>	<u>2,327</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

24. IZDATE DUŽNIČKE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Izdate dužničke hartije od vrijednosti na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu EUR 15.029 hiljade odnosile su se na 15,000 obveznica nominalne vrijednosti EUR 1,000 koje je Banka emitovala dana 10. marta 2011. godine, sa kuponskom stopom 6M EURIBOR + 2.44%.

Izdate obveznice su dospjele i u potpunosti isplaćene 10. marta 2016. godine. Na dan dospelja, kamatna stopa je iznosila 2.77% (2015: 2.77%). Kamata na izdate obveznice za 2016. godinu iznosila je EUR 69 hiljada (2015: EUR 388 hiljada).

25. REZERVE

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Rezervisanja za dugoročne benefite zaposlenima (napomena 9)	167	287
Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 7)	1,356	1,213
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 7)	406	487
Rezervisanja za ostalo	1	-
Rezervisanja za neiskorištene godišnje odmore (napomena 9)	234	255
Stanje na dan 31. decembra	<u>2,164</u>	<u>2,242</u>

26. OSTALE OBAVEZE

U 000 EUR	31.12.2016	31.12.2015
Obračunati troškovi	1,782	536
Obračunati bonusi zaposlenih		773
Obaveze po kastodi poslovanja	630	140
Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze	2,641	1,579
Obaveze po kartičnom poslovanju	124	143
Stanje na dan 31. decembra	<u>5,177</u>	<u>3,171</u>

Obračunati troškovi u iznosu od EUR 1,782 hiljade (2015: EUR 536 hiljada) odnose se na obaveze prema Fondu za zaštitu depozita i ostale administrativne troškove kao što su IT troškovi, troškovi poslovnog prostora kao i troškove pravnih i konsultantskih usluga.

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze u iznosu od EUR 2,641 hiljade (2015: EUR 1,579 hiljada) najvećim dijelom se odnosi na primljene avanse radi naplate kredita u iznosu od EUR 2,008 hiljade (2015: EUR 1,531 hiljada).

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Primljeni avansi	2,008	1,531
Suspendovani računi	267	36
Ostalo	366	12
Stanje na dan 31. decembra	<u>2,641</u>	<u>1,579</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

27. KAPITAL

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Akcijski kapital	5,339	5,339
Emisione premije	1,571	1,571
Ostale rezerve	300	300
Rezerve po osnovu fer vrijednosti	1,078	948
Posebne rezerve	1,467	1,467
Neraspoređena dobit	50,261	42,325
Stanje na dan 31. decembra	60,016	51,950

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine iznosi EUR 5,339 hiljada i čine ga 5,339 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 1,000.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja iznos za koji je cijena izdavanja akcija premašena u odnosu na nominalnu vrijednost akcija i iznosi EUR 1,571..

Ostale rezerve

Ostale rezerve predstavljaju iznose alocirane iz zadržane dobiti na osnovu Odluke Skupštine akcionara.

Rezerve po osnovu fer vrijednosti

Rezerve po osnovu fer vrijednosti sastoje se od promjena vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju.

Posebne rezerve

Posebne rezerve predstavljaju razliku između iznosa obezvrijeđenja finansijskih sredstava i rezervisanja za potencijalne obaveze izračunatih na dan 31. decembra 2013. godine u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore (napomena 2).

Neraspoređena dobit

Neraspoređena dobit predstavlja akumulirani neto dobitak kao i prihod i rashod priznat u ostalom ukupnom rezultatu.

Dividende

Odbor direktora nije objavio dividende za 2016. godinu. (2015: nula).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

28. POTENCIJALNE OBAVEZE

Banka daje garancije, overdraft kredite i limite na kreditne kartice. Ovi ugovori imaju fiksne limite i uglavnom se produžavaju nakon perioda od jedne godine. Ugovorene vrijednosti potencijalnih obaveza su prikazane u tabeli niže po kategorijama. Iznosi prikazani u tabeli za garancije, overdraft kredite i limite na kreditnim karticama predstavljaju maksimalni kreditni gubitak koji bi bio priznat u bilansu stanja ako suprotna strana ne postupi u skladu sa ugovorom.

U 000 EUR	2016.	2015.
Garancije	35,003	26,493
Neiskorišćeni overdraft	13,639	8,668
Revolving krediti	1,158	1,794
Učešće u riziku	3,000	6,000
Kreditne kartice	2,010	1,755
Kreditni u tranšama	1,314	-
Akreditivi	44	-
Rezervisanja za potencijalne obaveze	(1,357)	(1,213)
Stanje na dan 31. decembra	54,811	43,497

Garancije u iznosu EUR 35,003 hiljada (2015: EUR 26,493 hiljada) sastoji se od garancija odobrenih stanovništvu u iznosu od EUR 35 hiljada (2015: EUR 19 hiljada), privrednim društvima u iznosu od EUR 31,625 hiljade (2015: EUR 22,811 hiljade) i finansiskim institucijama u iznosu od EUR 3,343 hiljade (2015: EUR 3,661 hiljade) i Ministarstvu finansija Vlade Crne Gore u iznosu od EUR 0 hiljada (2015: EUR 2 hiljade).

Participacija u riziku odnosi se na potencijalne obaveze gdje Banka ne učestvuje u finansiranju kredita, ali u slučaju da kreditor ne ispunji obaveze u skladu sa uslovima u ugovoru, Banka je obavezna da uplati polovinu iznosa duga glavnom kreditoru.

Kreditni u tranšama na dan 31. decembra 2016. godine iznose su EUR 1,314 hiljada. To su krediti koji se ne isplaćuju u punom iznosu, već iz dijelova tj. tranša, nakon ispunjavanja određenih uslova.

U 000 EUR	2016.	2015.
Garancije	912	905
Kreditne kartice	64	177
Revolving krediti	19	47
Iskorišćeni overdraft na kredite	313	50
Participacija rizika	17	34
Kreditni u tranšama	29	-
Akreditivi	3	-
Stanje na dan 31. decembra	1,357	1,213

Usklađivanje rezervisanja za potencijalne obaveze prikazano je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2016.	2015.
Stanje na dan 1. januara	1,213	1,092
Povećanja	144	121
Stanje na dan 31. decembra	1,357	1,213

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Kao što je objelodanjeno u napomeni 1, vlasnik Banke je Erste & Steiermarkische Bank DD, Rijeka, Hrvatska dok je krajnji vlasnik Erste Group Bank AG, Vienna, Austrija.

U redovnom poslovanju, Banka ulazi u različite transakcije sa povezanim licima. Povezana lica su direktni vlasnik, konačni vlasnik i ostali entiteti Erste grupacije, kao i ključni članovi menadžementa.

Sumarni prikaz transakcija sa entitetima Erste Group Bank je sljedeći:

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	8,440	6,244
Ostala aktiva	326	-
	<u>8,766</u>	<u>6,244</u>
Obaveze		
Depoziti po viđenju	244	289
Pozajmice	38,500	23,502
Obračunata kamata	356	60
Ostale obaveze	1	-
Ukupno	<u>39,101</u>	<u>23,851</u>
U 000 EUR	2016.	2015.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	132	385
Rashodi	-	-
Rashodi od kamata i ostali rashodi	688	1,085
Ostali administrativni troškovi	482	623
Ukupno	<u>1,170</u>	<u>1,708</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U sljedećoj tabeli prikazane su transakcije sa povezanim pravnim licem Erste & Steiermarkische Bank DD, Hrvatska:

U 000 EUR	31.12.2016.	31.12.2015.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	5,965	3,133
Ostala aktiva	-	122
Ukupno	5,965	3,255
Obaveze		
Depoziti po viđenju	69	60
Pozajmice	-	14,998
Obračunata kamata	-	31
Ostale obaveze	1	-
Ukupno	70	15,089
U 000 EUR	2016.	2015.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	24	-
Rashodi od kamata i ostali rashodi	75	379
Ostali administrativni troškovi	-	11
Ukupno	75	390

Naknade i ostale transakcije sa ključnim menadžmentom Banke

Naknade ključnom menadžmentu po osnovu bruto zarada, bonusa i naknada u 2016. godini iznose EUR 480 hiljade (2015: EUR 413 hiljade).

Tokom 2016. godine Banka je odobrila kredit ključnom menadžmentu koji nije član Odbora direktora u iznosu od EUR 10 hiljada.

Na dan 31. decembra 2016. godine postojeći krediti menadžmentu iznose EUR 97 hiljada (31. decembar 2015. godine: EUR 119 hiljada). Tokom 2016. godine Banka je po osnovu ovih kredita imala prihod od kamata u iznosu EUR 6 hiljada (2015: EUR 8 hiljada).

Stanje obaveza prema povezanim licima na kraju godine je obezbijeđeno gotovinskim kolateralom u iznosu od EUR 105 hiljada. Nije bilo datih garancija ili primljenih garancija za bilo koje potraživanje ili obavezu sa povezanim licima.

Na dan 31. decembra 2016. i 2015. godine, Banka nije imala rezervisanja za sumnjiva potraživanja prema povezanim licima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST

.U 000 EUR	Ukupna knjigovodstvena vrijednost	Po fer vrijednosti	Po amortizovanom trošku	Po fer vrijednosti
Stanje na dan 31. decembra 2015.				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	48,361	-	48,361	48,361
Kredit i potraživanja od banaka	11,605	-	11,605	11,612
Kredit i potraživanja od klijenata	235,842	-	235,842	214,484
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	14,824	14,824	-	14,824
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	51,264	-	51,264	51,264
Ukupno	368,404	14,824	328,274	352,338
Depoziti banaka	415	-	415	434
Depoziti klijenata	273,916	-	273,916	266,241
Izdane dužničke hartije od vrijednosti	15,029	-	15,029	15,659
Pozajmljena sredstva	21,663	-	21,663	20,384
Ukupno	311,023	-	311,023	302,718
Stanje na dan 31. decembra 2016.				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	73,188	-	73,188	73,188
Kredit i potraživanja od banaka	18,028	-	18,028	18,028
Kredit i potraživanja od klijenata	251,752	-	251,752	247,376
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	26,043	26,043	-	26,043
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	68,232	-	68,232	68,232
Ukupno	437,243	26,043	411,200	433,227
Depoziti banaka	326	-	326	326
Depoziti klijenata	327,925	-	327,925	334,527
Pozajmljena sredstva	53,906	-	53,906	53,497
Ukupno	382,157	-	382,157	388,350

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST
(nastavak)

Sredstva koja se vode po fer vrijednosti

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju na dan 31. decembra 2016. godine u iznosu od EUR 10,133 hiljada (2015: EUR 14,111 hiljada) su prikazana po fer vrijednosti korišćenjem tehnike procjenjivanja gdje su uzeti svi inputi koji imaju značajan uticaj na zabilježenu fer vrijednost, ili direktno ili indirektno (Nivo 2 u hijerarhiji fer vrednosti), i u iznosu od EUR 15,910 hiljada (2015: EUR 713 hiljada) po fer vrijednosti korišćenjem tehnike koje koriste inpute koji imaju značajan uticaj na fer vrijednost koja nije bazirana na tržišnim podacima (Nivo 3 u hijerarhiji fer vrijednosti).

Sredstva koja se ne vode po fer vrijednosti

Fer vrijednost kredita i plasmana klijentima i kreditnim institucijama je izračunata diskontovanjem budućih tokova gotovine, uzimajući u obzir efekte kamate i efekte kreditnog raspona. Uticaj kamatne stope zasnovan je na kretanjima tržišne kamatne stope, dok su izmjene u vezi sa kreditom izvedene iz vjerovatnoće nastanka neizvršenja (PD) koji je korišćen za interno računanje rizika. Za izračunavanje fer vrijednosti, krediti i plasmani su grupisani u homogene portfolije na osnovu metoda ocjene, dospijeća i rizika zemlje.

Fer vrijednost finansijskih sredstava koja se drže do dospijeća zasniva se na vrijednosti instrumenata sa tržišta ili određuje se ulaznim vidljivim parametrima (tj. krivulja prinosa).

Za obaveze bez ugovorenih dospijeća (npr. depozit po viđenju), knjigovodstvena vrijednost predstavlja minimalnu fer vrijednost.

Fer vrijednost izdatih hartija od vrijednosti i subordinisanog duga koji se vode po amortizovanoj vrijednosti se zasnivaju na tržišnim cijenama ili na vidljivim tržišnim parametrima, ukoliko su dostupni, u suprotnom se procjena vrši tako što se u obzir uzme stvarna kamatna stopa i u tom slučaju oni se raspoređuju na treći nivo.

Fer vrijednost ostalih obaveza koje se vode po amortizovanoj vrijednosti se procjenjuju uzimajući u obzir stvarnu kamatnu stopu i sopstveni raspon kredita i oni se raspoređuju na treći nivo.

Sredstva kojima je fer vrijednost približna knjigovodstvenoj vrijednosti

Za finansijska sredstva i obaveze koja su likvidna ili imaju kratkoročno dospijeće (manje od 1 godine) pretpostavka je da im je knjigovodstvena vrijednost približna fer vrijednosti. Ova pretpostavka je takođe primjenjena na depozite po viđenju, štedne depozite bez specifičnog dospijeća i finansijske instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST
(nastavak)*Instrumenti sa fiksnom kamatom stopom*

Fer vrijednost instrumenata sa fiksnom kamatom stopom po amortizovanom trošku je procijenjena upoređujući tržišne stope koje se nude za slične finansijske instrumente do obima do koga su te stope dostupne. Procijenjena fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatom stopom je bazirana na diskontovanom toku gotovine koristeći preovladavajuću tržišnu kamatnu stopu za dugove sa sličnim kreditnim rizikom i dospeljećem.

31. decembar 2015. godine	<u>Level 1</u>	<u>Level 2</u>	<u>Level 3</u>	<u>Ukupno</u>
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	<u>14,111</u>	<u>-</u>	<u>713</u>	<u>14,824</u>
Ukupna sredstva	<u>14,111</u>	<u>-</u>	<u>713</u>	<u>14,824</u>
31. decembar 2016. godine	<u>Level 1</u>	<u>Level 2</u>	<u>Level 3</u>	<u>Ukupno</u>
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	<u>10,133</u>	<u>-</u>	<u>15,910</u>	<u>26,043</u>
Ukupna sredstva	<u>10,133</u>	<u>-</u>	<u>15,910</u>	<u>26,043</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Glavni ciljevi upravljanja rizikom Banke su sljedeći:

- Doprinijeti razvoju raznih poslovnih linija optimizacijom profitabilnosti prilagođenoj ukupnom riziku;
- Banka bi trebala biti kvalitativni i konkurentan subjekt na crnogorskom tržištu, uključujući i dio stranih klijenata, ne zanemarujući kvalitet kreditnog portfolia i efikasnu kontrolu rizika;
- Osiguranje održivosti Banke kroz sprovođenje kvalitativne infrastrukture upravljanja rizicima.

Model upravljanja rizicima Banke zavisi od:

- Snažnog uticaja upravljanja, i to od Odbora direktora do lokalnih operativnih timova;
- Jake interne procedure i okvira smjernica; i
- Kontinuiranog nadzora od strane nezavisnih tijela.

Tradicionalno, Banka je uglavnom izložena kreditnom riziku, a time i najveći fokus je dat na upravljanju i kontinuiranom razvoju i unaprjeđenju upravljanja kreditnim rizikom, ali ne zanemaruje se uticaj drugih rizika kojima je Banka izložena u svojim aktivnostima kao što su rizik likvidnosti, operativni rizik, tržišni rizici, pravni rizik, reputacioni rizik i slično.

Ova napomena prikazuje informacije o izloženosti Banke prema svakom od navedenih rizika, ciljeve Banke, politike i postupke za mjerenje i upravljanje rizicima, i upravljanje kapitalom.

Odbor direktora ima cjelokupnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor nad okvirom za upravljanje rizikom Banke. Odbor direktora je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), kreditni odbor i Odbor za reviziju, koji su odgovorni za razvoj i praćenje politika upravljanja rizicima Banke u svojim određenim područjima. Odbor direktora se sastoji od predstavnika akcionara i ostalih članova.

Politike upravljanja rizicima Banke su zasnovane na tome kako identifikovati i analizirati rizike s kojima se suočava Banka, kako bi se postavila primjerena ograničenja i kontrole, te da prate rizike i pridržavanje ograničenja. Politike i sistemi upravljanja rizicima se redovno pregledaju i odražavaju promjene u tržišnim uslovima, proizvoda i usluga koje se nude. Banka, putem standardnih procedura za upravljanje i obukom zaposlenih, ima za cilj razvoj disciplinovanog i konstruktivnog kontrolnog okruženja u kojem svi zaposleni razumiju svoje uloge i obaveze.

Odbor direktora je usvojio sljedeće politike:

- Kreditna politika;
- Politika i procedure za upravljanje kreditnim rizikom
- Politika i procedure za upravljanje rizikom likvidnosti;
- Politika i procedure za upravljanje tržišnim rizicima;
- Politika i procedure za upravljanje rizikom zemlje;
- Politika i procedure za upravljanje operativnim rizicima;
- Interna pravila razvrstavanja klijenata i formiranja rezervi;
- Politika i procedure za upravljanje lošim plasmanima;
- Procedure naplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Politike rizika pokrivaju sve aspekte dotične vrste rizika i zahtjeva, kvantitativnih ograničenja s obzirom na upravljanje rizicima, kontrolu rizika, kao i ako je moguće, kontrole, performanse, računovodstva i takođe regulatorne zahtjeve.

Interna revizija Banke prati usklađenost sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom Banke i preuzima redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, a rezultati se izvještavaju Odboru za reviziju.

Prema Zakonu o bankama, Banka poštuje zahtjeve koji se odnose na izbor članova Odbora direktora, izbor izvršnih direktora i formiranje Odbora za reviziju.

Odbor za reviziju Banke je odgovoran za analizu finansijskih izvještaja Banke, analizu i praćenje sistema internih kontrola, aktivnosti koje preduzimaju izvršni direktori kako bi se informisao Odbor direktora, u skladu sa zakonom, propisima i aktima Banke. Odboru za reviziju pomaže interna revizija u navedenim funkcijama. Interna revizija obavlja i redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, rezultati se izvještavaju Odboru za reviziju.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskih gubitaka kao rezultat neispunjenja dužnikovih ugovornih obaveza prema Banci.

Kako bi upravljala nivoom kreditnog rizika, Banka:

- analizira kreditnu sposobnost klijenata koji apliciraju za kredite, garancije i ostale kreditne proizvode
- uspostavlja kreditna ograničenja na osnovu procjene rizika,
- bavi se sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i uzima odgovarajuće instrumente obezbjeđenja.

Klijenti se prate kontinuirano i limiti rizika se prilagođavaju ako je neophodno. Limiti rizika takođe uzimaju u obzir razne vrste kolaterala.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku proizilazi iz kredita za mala i srednja privredna društva i fizička lica. Iznos kreditne izloženosti u tom pogledu predstavlja knjigovodstvenu vrijednost u aktivi bilansa.

Osnovni principi kreditnog portfolia su:

- Diversifikacija kredita po djelatnostima;
- Diversifikacija u industriji i regiji;
- Diversifikacija izlaganjem (limit, individualno i grupno);
- Diversifikacija po dospijeću;
- Diversifikacija po proizvodima

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ukupna izloženost iznosa kredita i potraživanja, uključujući vanbilansne obaveze, koje se odnose na jednog klijenta ili grupu povezanih klijenata ne može prelaziti 25% sopstvenih sredstava Banke. Izuzeci su, između ostalih, izloženost prema Vladi Crne Gore i izloženosti obezbjeđene prvoklasnim sredstvima obezbjeđenja, koje ispunjavaju uslove propisane od strane Centralne banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Prema regulativi izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih klijenata koja prelazi 10% sopstvenih sredstava Banke se smatra velikom izloženošću.

Kreditni stanovništvu i kreditni privrednim društvima se odobravaju kroz 7 kreditnih odbora, zavisno od nivoa izloženosti i nivoa neobezbjedene izloženosti.

Sektor za upravljanje rizicima kontinuirano prati i mjeri nivo kreditnog rizika, te priprema mjesečne izvještaje o nivou kreditnog rizika i izvještava Rukovodstvo Banke i Odbor direktora.

Kreditnim kvalitetom Banka upravlja koristeći interne kreditne ocjene. Tablica pokazuje kreditni kvalitet po klasama aktive za svu finansijsku imovinu izloženu kreditnom riziku, na osnovu internog sistema kreditnog rejtinga banke. Prikazani iznosi su bruto od umanjenja vrijednosti za kreditne gubitke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U 000 EUR

Nisu u kašnjenju niti obezvrjedjeni

31. decembra 2016.	Nizak rizik	Pažnja menadzmenta	Substandrad	U kašnjenju, obezvrjedjeni	Individualno obezvrjedjeni	Ukupno
Kredit i potraživanja bankama, bruto	2,970	567	-	14,514	-	18,051
Kredit i potraživanja klijentima, bruto	141,474	77,656	8,687	24,811	15,691	268,319
javni sektor	10,331	17,031	-	70	-	27,432
komercijalni klijenti	47,191	11,764	2,004	7,948	6,888	75,795
ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-	-
fizička lica	83,838	48,861	6,596	16,793	8,803	164,891
Ostali	114	-	87	-	-	201
Investicije u Hartije od vrijednosti	94,642	-	-	-	-	94,642
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	26,043	-	-	-	-	26,043
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	68,599	-	-	-	-	68,599

U 000 EUR

Nisu u kašnjenju niti obezvrjedjeni

31. decembra 2015.	Nizak rizik 2015	Pažnja menadzmenta 2015	Substandrad 2015	U kašnjenju, obezvrjedjeni 2015	Individualno obezvrjedjeni 2015	Ukupno 2015
Kredit i potraživanja bankama, bruto	1,513	-	-	10,095	-	11,608
Kredit i potraživanja klijentima, bruto	133,538	64,050	12,109	25,695	18,445	253,837
javni sektor	21,083	17,172	-	182	-	38,437
Komercijalni klijenti	38,612	16,802	1,472	6,845	8,092	71,823
ostale finansijske institucije	110	-	-	-	-	110
fizička lica	73,609	30,076	10,483	18,474	10,353	142,995
Ostali	124	-	154	194	-	472
Investicije u Hartije od vrijednosti	64,036	2,052	-	-	-	66,088
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	12,772	2,052	-	-	-	14,824
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	51,264	-	-	-	-	51,264

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Kreditu u kašnjenju uključuju kredite i potraživanja koji kasne svega nekoliko dana. Analiza kašnjenja po danima je prikazano u narednoj tabeli.

U 000 EUR 31. decembra 2016.	Manje od 30 dana	31 do 60 dana	61 do 90 dana	Preko 91 dan	Ukupno
Kreditu i potraživanja bankama, bruto	14,514	-	-	-	14,514
Kreditu i potraživanja klijentima, bruto	16,984	7,271	451	106	24,811
javni sektor	70	-	-	-	70
komercijalni klijenti	3,074	4,794	39	41	7,948
fizička lica	13,839	2,477	412	65	16,793
ostali	-	-	-	-	-
Investicije u Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	-	-	-	-	-

U 000 EUR 31. decembra 2015.	Manje od 30 dana	31 do 60 dana	61 do 90 dana	Preko 91 dan	Ukupno
Kreditu i potraživanja bankama, bruto	10,095	-	-	-	10,095
Kreditu i potraživanja klijentima, bruto	20,050	5,082	461	102	25,695
javni sektor	182	-	-	-	182
komercijalni klijenti	4,515	2,156	172	2	6,845
fizička lica	15,159	2,926	289	100	18,474
Investicije u Hartije od vrijednosti	194	-	-	-	194
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	-	-	-	-	-

Pogledati Napomenu 15 za detaljnije informacije za obezvrjeđenje po osnovu obezvrjeđenja kredita i potraživanja klijentima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Kreditni rizik (nastavak)

Obezvrjeđenje

Banka utvrđuje obezvrjeđenje za gubitke od umanjenja vrijednosti koja predstavlja procjenu za nastale gubitke u portfoliju kredita. Glavna komponenta tih obezvrjeđenja su pojedinačna obezvrjeđenja koja se odnosi na pojedinačno značajne izloženosti i kolektivna ispravka za kreditne gubitke koja je uspostavljena za grupe homogenih sredstava u odnosu na gubitke koji su nastali, ali nisu bili identifikovani za kredite koji podliježu pojedinačnoj ocjeni za obezvrjeđenje.

Banka klasifikuje izloženosti kreditnom riziku prema privrednim društvima u različite kategorije. Banka procjenjuje nadoknadivi iznos diskontovanjem budućih novčanih tokova na individualnoj osnovi za sve značajne izloženosti razvrstane u loše kategorije. Kolektivno obezvrjeđenje za zdrave kategorije se zasniva na procjenama vjerovatnoće neispunjavanja obaveza i gubitaka u slučaju neplaćanja za izloženosti prema privrednim društvima i fizičkim licima korišćenjem sopstvenih istorijskih podataka

Individualno obezvrjeđenje kredita i hartija od vrijednosti

Banka procjenjuje pojedinačno umanjene vrijednosti kredita i hartija od vrijednosti za koje utvrdi da vjerovatno neće biti u stanju prikupiti svu glavnica i kamate koje dospijevaju prema ugovornim uslovima kredita i hartija od vrijednosti.

Kreditni u kašnjenju, ali neobezvrjeđeni

Kreditni i hartije od vrijednosti gdje su ugovorna kamata ili glavnica dospjeli, ali Banka vjeruje da obezvrjeđenje nije prikladno izvršiti, na osnovu nivoa sigurnosti dostupnosti obezbjeđenja / kolaterala i / ili je u fazi prikupljanja sredstava koja se duguju Banci.

Reprogramirani krediti

Reprogramirani krediti su iznosili EUR 5,038 hiljada na dan 31. decembra 2016. godine (2015: EUR 5,642 hiljada).

Politika otpisa

Banka otpisuje kredit kada utvrdi da su krediti nenaplativi. Ta odluka se donosi nakon razmatranja informacije kao što su pojave značajne promjene finansijskog položaja dužnika, takve da dužnik više ne može platiti obaveze i nema perspektivu da će platiti u budućnosti i nema kvalitetni kolateral. Za manje iznose kredita gdje postoji standardizovani kolateral u vidu žiranata i kada nema naplate od žiranata, otpis se uglavnom utvrđuje na osnovu istorije kašnjenja proizvoda. Ovi krediti su rangirani u ocjenu R4 internom metodologijom kreditnog ocjenjivanja.

Nenadoknadivi plasmani ocijenjeni sa R4 su oni za koje se pretpostavlja da ukupno potraživanje neće biti vraćeno iz osnovnog ili sekundarnog novčanog toka. U vezi nenadoknadivih plasmana ocijenjenih sa R4, po pravilu sadašnja vrijednost tih potraživanja jednaka je nuli, osim kada je jako dobro sredstvo obezbjeđenja od odobrenog kredita

Otpisani krediti koji se smatraju nenadoknadivima i koju su registrovani u vanbilansnoj evidenciji iznose EUR 14,089 hiljada na dan 31. decembra 2016. godine (2015: EUR 12,133 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Kreditni rizik (nastavak)

Kolaterali

Iznos i vrsta kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika druge ugovorne strane.

Banka drži instrumente obezbjeđenja naplate za kredite i potraživanja od klijenata u obliku hipoteka na nekretninama, zaloga, žiranata i mjenica, hartija od vrijednosti izdati od Vlade i CBCG, garancija i depozita. Procjene fer vrijednosti zasnivaju se na vrijednosti kolaterala koji se procjenjuje u vrijeme zaduživanja, i ponovne procjene prema lokalnim propisima. Kolateral se uglavnom ne drži na kredite i potraživanja od banaka. Kolaterali se obično ne drže za investicione hartije od vrijednosti i nema takvih kolaterala na dan 31. decembra 2016. i 2015. godine.

Procjena fer vrijednosti kolaterala i drugih instrumenata obezbjeđenja koji se drže za plasirana finansijska sredstva prikazana je u nastavku:

U 000 EUR	Kreditni i potraživanja klijentima	
	2016.	2015.
Za individualno obezvrijeđene- nekretnine		
Nekretnine	11,731	13,283
Ostale zaloge	1,782	1,916
Za kredite u kašnjenju, ali neobezvrijeđene – depoziti	2	4
Za kredite u kašnjenju, ali neobezvrijeđene – depoziti	14	13
Za kolektivno obezvrijeđene:		
Nekretnine	140,020	123,437
Ostale zaloge	8,697	3,837
Garancije Vlade Crne Gore	15,596	12,653
Garancije banaka koje imaju rejting A ili više	-	817
Garancije ostale	499	758
Hartije od vrijednosti	1,700	1,815
Za kredite u kašnjenju, ali neobezvrijeđene – depoziti	446	541
Za kredite u kašnjenju, ali neobezvrijeđene – depoziti	9,401	9,011
Ukupno	189,888	168,085

Navedena vrijednost kolaterala ne uključuju sudužnike koje Banka također može koristiti kao obezbjeđenje za kredite i potraživanja.

Politika Banke je da raspolaze kolateralom na uredan način. Sredstva se koriste za smanjenje ili otplatu nenaplaćenog potraživanja. U principu, Banka ne uzima preuzetu imovina za poslovno korišćenje.

Tokom 2016. godine Banka je došla u posjed kolaterala čija vrijednost iznosi EUR 107 hiljada (2015: EUR 309 hiljada) na datum izvještaja o finansijskom položaju, a koji su u procesu prodaje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Koncentracija kredita

Banka prati koncentraciju kreditnog rizika po industrijskom sektoru da izbjegne rizik koncentracije i diversifikuje portfolio. Analiza koncentracije kreditnog rizika je prikazana u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Kredit i potraživanja		Hartije od vrijednosti (HTM i AFS)	
	2016	2015	2016	2015
Stanovništvo	156,482	133,820	-	-
Privreda	67,821	63,331	-	-
Vlada Crne Gore	27,248	38,139	93,502	63,323
Vlada Srbije	-	-	-	2,052
Ostali	192	552	773	713
Ukupno	251,743	235,842	94,275	66,088

Industrijska koncentracija rizika je prezentovana u napomeni 16.

Najveća kreditna izloženost prema jednom klijentu (izuzimajući Vladu ili Vladine garancije i ostale banke) na 31. decembra 2016. godine iznosila je EUR 11,471 hiljada (2015: EUR 9,686 hiljada).

Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka za Banku, zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore iz političkih, socijalnih i ekonomskih razloga zemlje u kojoj se nalazi sjedište dužnika.

Za rangiranje zemalja u odgovarajuću kategoriju, Banka koristi:

- dugoročni kreditni rejting zemlje dužnika, utvrđen od strane međunarodno priznatih eksternih institucija;
- informacije koje su raspoložive na nacionalnom ili međunarodnom nivou, kao što su informacije koje je pripremio Međunarodni monetarni fond, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj i Banka za međunarodna poravnanja;
- raspoložive informacije o veličini, prirodi i dospelosti spoljnog duga zemlje dužnika, stopi inflacije i istorijskim podacima o servisiranju spoljnog duga te zemlje;
- raspoložive informacije o tekućim uslovima u zemlji dužnika, a posebno o privrednom i političkom stanju u toj zemlji, uključujući i procjene socijalne i političke.

Sektor upravljanja rizicima – Služba nadzora i izvještavanja, prati rizik zemlje kontinuirano i daje preporuke za izmjene ako su potrebne, kako bi politke i procedure bile u skladu sa Bančinom strategijom i ciljevima.

Sektor upravljanja rizicima – Služba nadzora i izvještavanja, dostavlja mjesečne izvještaje Odboru direktora o izloženosti riziku zemlje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti je definisano Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti, kojom je definisano da odgovornost u upravljanju likvidnošću Banke snosi Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (u daljem tekstu: ALCO Komitet).

Odgovornosti ALCO Komiteta u procesu upravljanja rizikom likvidnosti su:

- -Priprema iskaza o upravljanju rizikom likvidnosti koji se dostavljaju i daju na odobrenje Odboru direktora;
- -Pregledanje i ažuriranje politika koje se dostavljaju najmanje jednom godišnje Odboru direktora na usvajanje;
- -Razvijanje sistema upravljanja rizikom likvidnosti i povezanih procedura uključujući uspostavljanje sistema nadgledanja i izvještavanja;
- -Ustanovljavanje ciljeva finansijskog poslovanja;
- -Nadgledanje informacionog sistema koji na vrijeme pruža informacije neophodne za ALCO.

Odbor direktora je svjestan da se politikom ne mogu predvidjeti sve situacije, uslovi i mogućnosti koje se mogu pojaviti. Iz tog razloga, ALCO je ovlašten da razumno odstupa od gore navedene politike i o takvim aktivnostima odmah obavijesti Odbor direktora. Ta odstupanja bi se dokumentovala u zapisnicima ALCO-a koje Odbor direktora redovno mjesečno pregleda.

Likvidnost Banke se definiše kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze. Banka je izložena dnevnim obavezama za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva iz tekućih računa, depozita, povlačenja kredita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti. Usaglašenost i kontrolisana neusaglašenost dospijeća i kamatnih stopa aktive i obaveza su fundamentalne za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno za banke da se ikada u potpunosti usaglase plasmani i izvori, obzirom da se poslovne transakcije različitog tipa vrše na neodređeni period.

Upravljanje rizikom likvidnosti Banke podrazumijeva da je likvidnost Banke zasnovana na regularnoj i stabilnoj naplati potraživanja o njihovim rokovima dospijeća, i shodno tome Banka vrši praćenje plasiranih sredstava sa stanovišta vjerovatnoće naplate u predviđenim rokovima. Primarni izvori sredstava Banke su depoziti domaćih pravnih lica i stanovništva kao i kratkoročne kreditne linije odobrene od strane banaka.

Banka održava likvidnost konstantno prateći usklađenost izvora i plasmana, da bi na taj način bila u mogućnosti da sve svoje obaveze kao i obaveze svojih deponenata, izmiruje u rokovima dospijeća, pokušavajući istovremeno da zadovolji potrebe osnivača i poslovnih komitenata prilikom odobravanja kredita, odnosno da uskladi rokove dospijeća kredita sa potrebama zajmotražioca.

Naredna tabela predstavlja nediskontovana sredstva i obaveze po najranijem preostalom dospijeću.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Otplate koje su predmet najave se tretiraju ako je najava odmah data. Međutim, Banka pretpostavlja da veliki broj klijenata neće tražiti otplatu ranije nego što Banka smatra da bi moglo biti traženo, i tabela ne predstavlja tokove gotovine na osnovu istorije retencije depozita Banke.

U 000 EUR	3 mjeseca			Preko 5 godina	Ukupna nediskontovana finasijska sredstva/obavez
	Do 3 mjeseca	do 1 godine	1 do 5 godina		
Nederivatna sredstva					
Novčana sredstva i računi					
depozita kod centralnih banaka	59,887	-	13,284	-	73,171
Kredit i potraživanja od banaka	17,484	-	567	-	18,051
Kredit i potraživanja od klijenata	28,090	62,789	147,523	98,851	337,253
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,212	54	28,739	-	30,005
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	4,962	1,629	72,735	-	79,326
Ukupno na 31. decembar 2016.	<u>111,635</u>	<u>64,472</u>	<u>262,848</u>	<u>98,851</u>	<u>537,806</u>
Nederivatne obaveze					
Depoziti banaka	326	-	-	-	326
Depoziti klijenata	42,061	75,548	212,286	34	329,929
Pozajmljena sredstva i subordinisani dug	882	1,755	22,177	33,667	58,481
Ukupno na 31. decembar 2016.	<u>43,269</u>	<u>77,303</u>	<u>234,463</u>	<u>33,701</u>	<u>388,736</u>

Tabela prikazuje analizu finansijskih sredstava i obaveza Banke analiziranih na osnovu toga kada se očekuje da budu naplaćene ili n.

U 000 EUR	Preko 1		Ukupno
	Do 1 godine	godine	
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka			
	59,887	13,284	73,171
Kredit i potraživanja od banaka	17,484	567	18,051
Kredit i potraživanja od klijenata	68,651	199,668	268,319
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	25,270	773	26,043
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	5,349	62,883	68,232
Ukupno na dan 31. decembra 2016. godine	<u>176,641</u>	<u>277,175</u>	<u>453,816</u>
Obaveze			
Depoziti banaka	326	-	326
Depoziti klijenata	116,468	211,457	327,925
Pozajmljena sredstva i subordinisani dug	2,183	51,723	53,906
Ukupno na dan 31. decembra 2016. godine	<u>118,977</u>	<u>263,180</u>	<u>382,157</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Tržišni rizici

Tržišni rizik je rizik da će promjena tržišnih cijena, kao što su kamatne stope, cijene kapitala i devizni kursevi uticati na prihode Banke ili vrijednost njihovih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnom riziku unutar prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povraćaja na rizik.

Upravljanje tržišnim rizikom

Upravljanje tržišnim rizikom je jedan od glavnih ciljeva kako bi se ograničili potencijalni gubici uzrokovani nepovoljnim promjenama kamatnih stopa, deviznih rizika, indeksa cijena i ostalih tržišnih faktora koji mogu uticati na vrijednost finansijskih instrumenata, na profitabilnost i adekvatnosti kapitala Banke.

Tržišni rizik prati se od strane Sektora za upravljanje rizicima. Sistem Banke za upravljanje tržišnim rizikom se sastoji od:

- Identifikacije trenutnog tržišnog rizika i mogućih rizika od novih poslovnih aktivnosti;
- Mjerenja tržišnih rizika kroz uspostavljen mehanizam i procedure za tačne i ažurirane procjene tržišnog rizika;
- Praćenje tržišnog rizika kroz analiziranje njegovog statusa, promjena i trendova;
- Kontrola tržišnog rizika - upravljanjem rizikom na nivou prihvatljivom za profil rizika Banke.

Banka upravlja svim tržišnim rizicima kojima je izložena, a posebno:

- Rizikom kamatne stope;
- Deviznim rizikom; i
- Rizikom plasmana.

Rizik kamatne stope

Poslovanje Banke je pod uticajem rizika promjene kamatnih stopa u onoj mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju u različitim trenucima ili u različitim iznosima.

Aktivnosti upravljanja rizicima usmjerene su na optimiziranje neto kamatnog prihoda, uz date tržišne kamatne stope u skladu s poslovnom strategijom Banke.

U upravljanju strukturom kamatne stope, više Rukovodstvo razmatra između ostalog sljedeće:

- Makro i mikro ekonomske prognoze;
- Prognoze stanja likvidnosti i
- Očekivane trendove u kamatnim stopama.

Banka je izložena uticajima fluktuacija tržišnih kamatnih stopa na svoj finansijski položaj i novčane tokove. Kamatne marže mogu se povećati kao rezultat takvih promjena ili se mogu smanjiti uz stvaranje gubitka u slučaju da su nastala neočekivana kretanja na datum promjene kamatne stope. Odbor direktora određuje ograničenja u vezi nivoa neusklađenosti visine kamatnih stopa kod ponovnog određivanja cijena, što se prati dnevno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik kamatne stope (nastavak)

Tabela u nastavku prikazuje izloženost Banke na kretanja kamatnih stopa:

U 000 EUR	Knjigovo dstvena vrijednost	Do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Neosjetlji vo na promjene kamate	Obezvrje đenje
Na dan 31. decembra 2016.							
Sredstva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka							
	73,171	7,392	-	-	-	65,779	-
Kredit i potraživanja od banaka							
	18,003	-	-	-	-	18,051	(48)
Kredit i potraživanja od klijenata							
	251,743	85,672	41,704	84,928	56,015	-	(16,576)
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju							
	26,043	25,270	-	773	-	-	-
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea							
	68,232	4,598	1,118	62,883	-	-	(367)
	<u>437,192</u>	<u>122,932</u>	<u>42,822</u>	<u>148,584</u>	<u>56,015</u>	<u>83,830</u>	<u>(16,991)</u>
Obaveze							
Depoziti banaka							
	326	-	-	-	-	326	-
Depoziti klijenata							
	327,925	57,307	153,439	95,117	117	21,945	-
Pozajmljena sredstva i subordinisani dug							
	53,906	9,340	1,343	43,223	-	-	-
	<u>382,157</u>	<u>66,647</u>	<u>154,782</u>	<u>138,340</u>	<u>117</u>	<u>22,271</u>	<u>-</u>
GAP kamatne stope	<u>50,035</u>	<u>56,285</u>	<u>(111,960)</u>	<u>10,244</u>	<u>55,898</u>	<u>61,559</u>	<u>(16,991)</u>

Ova analiza je obezbijedena na osnovu perioda promjene kamatnih stopa ili dospijea.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik kamatne stope (nastavak)

U 000 EUR	Knjigovo dstvena vrijednost	Do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Neosjetlji vo na promjene kamate	Obezvrjeđe nje
Na dan 31. decembra 2015.							
Sredstva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka							
	48,361	3,621	-	-	-	44,740	-
Kredit i potraživanja od banaka							
	11,605	-	-	-	-	11,608	(3)
Kredit i potraživanja od klijenata							
	235,842	76,064	41,860	85,442	50,463	8	(17,995)
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju							
	14,824	2,206	299	12,319	-	-	-
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja							
	51,264	9,679	1,117	40,468	-	-	-
	<u>361,896</u>	<u>91,570</u>	<u>43,276</u>	<u>138,229</u>	<u>50,463</u>	<u>56,355</u>	<u>(17,998)</u>
Obaveze							
Depoziti banaka							
	415	-	-	-	-	415	-
Depoziti klijenata							
	273,916	56,587	97,789	103,685	167	15,688	-
Pozajmljena sredstva i subordinisani dug							
	21,663	8,869	2,033	10,761	-	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti							
	15,029	15,029	-	-	-	-	-
	<u>311,023</u>	<u>80,485</u>	<u>99,822</u>	<u>114,446</u>	<u>167</u>	<u>16,103</u>	<u>-</u>
GAP kamatne stope	<u>50,873</u>	<u>11,085</u>	<u>(56,546)</u>	<u>23,783</u>	<u>50,296</u>	<u>40,252</u>	<u>(17,998)</u>

Banka priprema izvještaje u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore za mjerenje kamatnog rizika za sve pozicije imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, kao i za sve druge naknade ili troškove koji su izloženi kamatnom riziku. Izvještaji izrađeni u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore se koriste za mjerenje rizika u odnosu na neto prihod od kamata (ni) proizašlog iz ponovnog određivanja cijene imovine i obaveza tokom vremena. Rizik se mjeri po veličini i trajanju od mogućih kretanja kamatnih stopa. Banka je svjesna da održavanje ravnotežne pozicije za sve periode prikazivanja u gap izvještajima ne obezbjeđuje imunitet od kamatnog rizika. Banka je svjesna sljedećih ograničenja u izvještajnim gapovima:

- Rizik može biti skriven u okvirima ponovnih određivanja cijena;
- Kamatne stope na imovinu i obaveze se ne kreću uvijek zajedno;
- Izloženost koja proizlazi iz novog posla.

Da bi se izbjegla takva ograničenja, Banka upotrebljava simulacije (pretpostavke) s namjerom projekcije buduće strukture bilansa i primjenom različitih scenarija kamatnih stopa. Uticaj kredita i potraživanja i prijevremeno povlačenje depozita je takođe uzeto u obzir.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik kamatne stope (nastavak)

Osim toga, Banka je usmjerena na marže kamatnih stopa. Banka je svjesna da je volatilnost kamatne marže potencijalni indikator kamatnog rizika. Ovom maržom se upravlja određivanjem cijena kredita, cijene depozita i ulaganja. Banka nastoji da nema ni najmanju niti najvišu kamatnu stopu na tržištu. Kreditima se određuje cijena u cilju postizanja poštenog povraćaja na ulaganja akcionara. Depoziti su primljeni po cijeni koja omogućuje pravedan tretman za klijente Banke, razumno je konkurentna, bez povećanja troškova finansiranja Banke.

Upravljanje kamatnim rizikom u vezi sa gapom kamatnih stopa je dopunjeno praćenjem osjetljivosti na neto kamatni prihod imovine i obaveza Banke na razna standardna i nestandardna scenarija kamatnih stopa. Standardna scenarija se razmatraju jednom mjesečno na razumnu moguću promjenu kamatnih stopa od 100 baznih poena (bp) paralelno pad ili porast u svim krivama prinosa. Analiza bilansa uspjeha na osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu prikazano je kako slijedi:

U 000 EUR	100 bp paralelno povećanje	100 bp paralelno smanjenje
Prosječno za period	(209)	209
Maksimum za period	(397)	397
Minimum za period	63	(63)
Na dan 31. decembra 2016. godine	<u>(147)</u>	<u>147</u>
Prosječno za period	(276)	276
Maksimum za period	(407)	407
Minimum za period	(147)	147
Na dan 31. decembra 2015. godine	<u>(147)</u>	<u>147</u>

Devizni rizik

Devizni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u deviznom kursu. Odbor direktora je postavio ograničenja na stanja po valutama, koji se prate na dnevnoj bazi.

Kako su otvorene pozicije u GBP, CHF i USD iznosile EUR 39 hiljada, EUR 41 hiljada i EUR 121 hiljada, Rukovodstvo smatra da Banka trenutno nije značajno izložena deviznom riziku.

Rizik plasmana

Pri određivanju limita za izloženosti na plasmane, Banka utvrđuje limite za plasmane, ne samo izraženo kao procenat na kapital Banke, nego i kao fiksne limite, a koji su na prihvatljivim nivoima, i na koje nema uticaj promjena kapitala Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Operativni rizik

Operativni rizik se definiše kao rizik pojave gubitka usljed nepravilnog ili neodgovarajućeg ponašanja i aktivnosti zaposlenih, neadekvatnosti i/ili grešaka u procesima i organizaciji, neadekvatnosti i/ili grešaka u sistemima i infrastrukturi ili usljed eksternih faktora i uticaja.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je ravnoteža troškova i rizika unutar ograničenja na sklonost riziku Banke, ali treba biti u skladu s razboritim upravljanjem zahtjevanim od strane Banke.

Prioriteti upravljanja rizicima identifikuju se kroz:

- iskustvo i posmatranje;
- procjenu interne revizije i znanje;
- interne kontrole;
- razradu procjene rizika;
- postupke za upravljanje promjenama;
- zdrav razum;
- izvještaje o incidentu.

Banka je uspostavila sistem za upravljanje operativnim rizicima koji uključuje:

- Politike i postupke za upravljanje operativnim rizicima koji omogućuju identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika;
- Odgovornost za sprovođenje i efikasnost operativnog rizika je u Sektoru za upravljanje rizicima, kao i nadzor i praćenje rizika;
- Odgovornost za prepoznavanje i upravljanje operativnim rizikom leži na linijama upravljanja;
- Interna revizija je odgovorna za realizaciju dogovorenog programa revizije, koji obuhvata sve sektore i službe, identifikaciju rizika i ne pridržavanje procedura, izvršenje posebnih istraga i izvještavanje Glavnog izvršnog direktora i Odbora direktora.

Upravljanje kapitalom

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka čine:

- osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala;
- dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala I, i
- dopunski element sopstvenih sredstava, koji se uključuje u dopunski kapital II.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Upravljanje kapitalom (nastavak)

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisione premije;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- dobit u tekućoj godini za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital.
- kapitalna dobit ostvarena kupovinom i prodajom sopstvenih akcija.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

- nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- revalorizacione rezerve.

Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi se može tretirati kao dopunski element sopstvenih sredstava koji se uključuje u dopunski kapital II banke, ukoliko:

- je dug u cjelosti otplaćen;
- banka ne garantuje otplatu duga u bilo kojem obliku;
- je, u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjericima;
- ugovor sadrži klauzulu zabrane isplate kamata i glavnice, čak i nakon dospjeća duga, ako bi tom isplatom iznos sopstvenih sredstava pao ispod propisanog nivoa;
- je rok dospjeća duga unaprijed određen, duži je od dvije godina i ne može se otplatiti prije ugovorenog roka dospjeća;
- je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji pored uslova iz tač. 2 - 5 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom

Banka je dužna održavati koeficijent solventnosti na nivou od najmanje 10%. Politika Banke je zadržati jaku bazu kapitala kako bi zadržala povjerenje tržišta, investitora i kreditora za budući razvoj. U toku godine, Banka je zadovoljila zahtjeve za minimalnom solventnosti Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Upravljanje kapitalom (nastavak)

Regulatorni kapital i adekvatnost kapitala Banke je prikazana u narednoj tabeli:

U 000 EUR	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Osnovni kapital		
Akcijski kapital	5,339	5,339
Emisiona premija	1,571	1,571
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	42,325	35,793
Rezerve iz zadržane dobiti	300	300
Odbitne stavke od osnovnog kapitala	<u>(1,728)</u>	<u>(1,693)</u>
Ukupan regulatorni kapital	<u>47,807</u>	<u>41,310</u>
Rizikom ponderisana aktiva:		
Bilansne pozicije	164,103	143,771
Vanbilansne pozicije	18,458	11,611
Kapital za:		
Operativni rizik	4,517	4,438
Rizik zemlje	597	610
Ostali rizici	<u>956</u>	<u>845</u>
Ukupni zahtjev za kapitalom	<u>188,631</u>	<u>161,275</u>
Adekvatnost kapitala	20.85%	20.53%

Banka računa regulatorni kapital i adekvatnost kapitala na osnovu finansijskih izvještaja pripremljenih u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore, Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala na nivou od 10%. Na dan 31. decembra 2016 godine koeficijent adekvatnosti kapitala iznosio je 20.85% (2015: 20.53%). Banka je u obavezi da održava određeni minimum ili maksimum koeficijenata u skladu sa regulativama Centralne banke Crne Gore i Zakonom o bankama. Na dan 31. decembra 2016. godine Banka je zadovoljavala kriterijume propisane od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

32. DODATNE INFORMACIJE ZA IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

NOVČANA SREDSTVA

Za potrebe sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine novčana sredstva sastoje se od sredstava sa rokom dospjeća ispod 3 mjeseca od datuma sticanja i odnose se na: novčana sredstva u trezoru, račune kod centralnih banaka i drugih banaka.

U 000 EUR	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Gotovina u blagajni (napomena 14)	15,128	12,274
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore (napomena 14)	31,475	20,394
Korespodentni računi i depoziti kod inostranih banaka (napomena 15)	<u>17,484</u>	<u>11,212</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u><u>64,087</u></u>	<u><u>43,880</u></u>

33. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	<u>2016.</u>	<u>2015.</u>
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	7,936	6,532
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	<u>5,339</u>	<u>5,339</u>
Zarada po akciji / u EUR	<u><u>1,486</u></u>	<u><u>1,223</u></u>

Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije za kupovinu akcija na dan izvještaja o finansijskom položaju.

34. PORESKI RIZICI

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja prikazanih kroz finansijske iskaze. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 65/01, 80/04 i 29/05), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala.

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Ne postoje događaji nakon datuma bilansa koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja u finansijskim izvještajima Banke za godinu koja se završila na dan 31. decembra 2016. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

36. OPŠTI PODACI O BANCI

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke:	ERSTE Bank AD, Podgorica
Adresa:	Studentska bb, Podgorica
Matični broj:	02351242
Telefon/Fax:	+ 382 (0)20 440 440, +382 (0)20 409
Adresa internet stranice:	http://www.erstebank.me
Adresa elektronske pošte:	info@erstebank.me
Broj filijala:	Banka ima centralu i 17 filijala
Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2016.	272
Žiro račun:	907 – 54001 - 10

Erste Bank A.D., Podgorica, je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozita na domaćem i inostranom tržištu. RegistarSKI broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke.

Podaci o predsjedniku i članovima Odbora direktora na datum objavljivanja finansijskih izvještaja:

	Ime i prezime
Predsjednik	TBD
član	Borislav Centner
član	Sava Ivanov Dalbokov
član	Christoph Schofbock
član	Slađana Jagar
	Ime i prezime
Glavni izvršni direktor	Aleksa Lukić
Izvršni direktor	Aleksandra Radić
Izvršni direktor	Darko Keković